VILNIUS. 1928 m. BALANDŽIO mėn. Nr 1.

EKONOMINĖS PABALTĖS ŽINIOS

NEPERIODINIS INFORMACINIS LEIDINYS.

Įsteig. 1826 m.

„KRUSCHE I ENDER"

Įsteig. 1826 m.

Akcinė Bendrovė Pabjanės fabrikų gaminančių bovelninius išdirbinius.

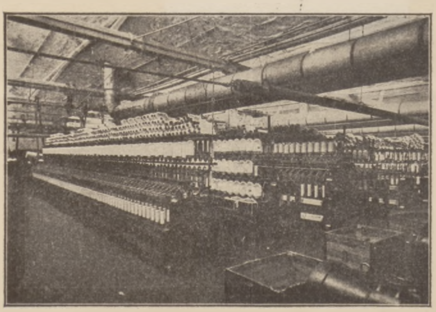
Fabrikas buvo įsteigtas 1826 m., a. a. Benjamino Krusche. Pradžioje susidėjo iš rankinių staklių ir vilnonių bei pusvilnonių medžiagų dažyklos. Mechaninės staklės buvo įvestos tik 1875 metais. Maždaug per pusę amžiaus fabrikas buvo išimtinai įsteigėjo nuosavybe ir vedamas sulig jo firma. 1874 m. prie to fabriko prisidėjo kaipo akcininkas a. a. Karolis Enderis, ir firmai duotas naujas pavadinimas „Krusche ir Ender". Nuo to laiko pažymimas ir smarkus fabriko vystimasis.

Darbo įrankiai buvo žymiai padidinti ir praplėsti; jie susidėjo: iš 70 rankinių ir 156 mechaninių staklių, dažyklos, spaustuvės ir baltyklos. Tuomet dirbo 780 darbininkų, gi metinė produkcija duodavo 43.000 gabalų (štukių) prekių, 570.000 aukso rublių vertės. Tuo pat laiku buvo įkurta ir atlaikų verpykla, tikslu — gaminti neveltą bajų, lig tol nežinoma nei Lenkijoj, nei Rusijoj, kur naudojosi didžiausiu pasisekimu, kaip šilta, o kartu ir pigi medžiaga apdarams.

Pastoviai stengdamiesi pagerinti bovelninius išdirbinius, fabrikas laipsniškai pradėjo apriboti vilnonių bei pusvilnonių audinių produkciją; ir 1884 m. pereidama išimtinai prie bovelninių prekių fabrikacijos.

Pabaigoj aštuonesdešimtų metų pradėta išdirbinėti baltas prekes, taip pat antklodes t. v. zefirines, kurios dar tuo laiku nebuvo išdirbamos ne viename iš Lenkijos fabrikų. Pastoviai gerinant tų antklodžių produkciją—pagaliau pasiekė tokio tobulumo, deka kurio fabrikas įgijo visuotiną klientų pripažinimą, kas ir lig šiai dienai sudaro firmos specialybę.

Menki firmos bendrovės remai buvo perankšti tokiam dideliam užsimojimui, delto 1899 m. ji buvo perorganizuota į „Akcinę Draugiją": su pagrindiniu kapitalu 3 500.000 aukso rublių. Po to, fabrikas atsistojo pirmoj eilėj tos rūšies pramonės įmonių krašte, duodamas darbo 4.400 darbininkų. Didžiojo karo išsiveržimas 1914 m. sutrukdė tolimesnę fabriko raidą ir veikimą. Karas padarė milžiniškus nuostuolius, nunešdamas virš 2.000.000 rublių, kurie buvo pas skolininkus, esančius buv. rusų imperijos ribose. Be to, okupacinė vokiečių valdžia rekvizavo be jokių atlyginimų sekantį kiekį žaliavos prekių ir įvairių medžiagų:

6.422 pūdus bovelnų, 164.182 kg. verpinių, 6.700.000 metrus audinių, 304.255 antklodžių, 2.830 varinius valcus, motorus, diržus ir techniškus įrankius —bendrai 11.340.000 aukso frankų vertės.

Nežiūrint tų visų milžiniškų nuostuolių ir padarytų skriaudų, fabrikas, pasibaigus karui ir išėjus 1918 m., okupantams tuojaus dalinai pradėjo judėti. Pradžioje dirbta išimtinai valdžios reikalavimams, pristatant žaliavą „PUZAPP'u". Vienok laipsniškai pradėta produkuoti ir nuosavon sąskaiton, kas kart palaipsniui įtraukiant į darbą vis kitus lig tol uždarytus skyrius. Dabartiniu metu dirba visa pilnai verpiančioji dviemis atmainomis verpykla, pusė spauzdinamųjų mašinų, visa dažykla ir išbalgiamoji. Audinių produkcija po karui atrodo sekančiai:

1920	metais	—	1.368.000	metrų
1921	„	—	4.604.000	„
1922	„	—	13.076.000	„
1923	„	—	16.414.000	„
1924	„	—	12.813.000	„
1925	„	—	16.355.000	„
1926	„	—	17.818.000	„

Pastaruoju laiku, nežiūrint į tai, kad dirba 16 procentų darbininkų mažiau negu prieš karą — fabriko produkcija peršoko prieškarines normas. Tokius džiuginančius rezultatus fabrikas pasiekė deka pagrindinės reorganizacijos darbo metodų ir pritaikymo prie produkcijos naujausių technikos atsiekimų.

Įmonės vadovybė,—stengdamosi galimybės ribose patenkinti elementariškiausius kultūringo darbininko reikalavimus,—turi:

39 darbininkų namus, aprūpinančius butais 280 šeimynų, nuosavą ambulatoriją, pirtį, vones, skalbyklą, biblioteką, skaityklą, klūbą sporto aikštę, ir taip pat orkestrą.

Fabrikas išdirba įvairius bovelninius audinius, kaip: baltus, spalvuotus, austus, dažytus ir spauzdintus. Firmos specialibę sudaro: baltos prekės baltinlams įvairių rūšių antklodės, muslinai, parkimai, flanelės, staltiesės, skepetos ir t.t.

Firma turi nuosavą sandelį Lodzeje, komisinius sandėlius Varšuvoj, Lvove, Poznaniuj ir Rôvne, taip pat atstovus Vilniuj, Danzige, ir Rygoj (Latvija).

Firmos valdybą, turinčią buveinę Pabjanieje, sudaro p.p.:

Felix Krusche — pirmininkas,
Karol Ender — vice pirmininkas,
Teodor Ender
Stefan Endern — direktorius,
Włodz. Bagun-Bersin — direktorius,
ir Robert Arlet—direktorius.

Bovelninių išdirbinių Akcinė Bendrovė

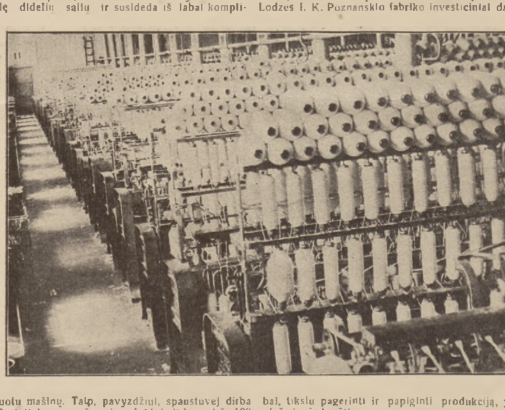
I. K. POZNANSKI—LODZĖJE

Vienas iš didžiausių bovelninių išdirbinių fabrikų Lenkijoj yra I. K. Poznanskio Akc. B-vės fabrikas Lodzeje. Aukščiau minėtas fabrikas įsteigtas 1872 m., apima 415.000 m.² žemės plotą ir apima visas bovelnų apdirmo stadijas, t. y., nuo atgabenamos žaliavos iki gatavų išdirbinių (audinių) imtinai. Trobesių tūris apima 1.400.00 m kas atatinkamai liudija apie fabriko didumą (žiūr. piešin.). Pagrindinis kapitalas siekia 10.000.000 aukso rublių arba 5.000.000 dolerių.

Tame fabrike apdirbama bovelna, kuri atvežama per Bremą ir Trijestą iš Amerikos, Egipto ir Indijos. Atvežtą iš minėtų šalių bovelną tiesiog talpinama į sandėlius, kurie randasi ant fabriko teritorijos. Tuose sandeliuose, kur bovelna pasilieka ligi ji imama tiesiog verpyklon, dar yra reviduojama muitų valdžios. Labai imponuojančiai atrodo penkių aukštų verpykla, turinti 150.000 verpsčių, išdirbimui verpinių nuo № 6 iki № 40; 25.000 verpsčių išdirbimui iš egiptiškos bovelnos plonų verpinių nuo № 50 iki № 120 imtinai ir pagaliau 10.000 verpsčių išdirbimui kitų rūšių verpiniams. Šalia verpyklos trobesio stovi kitas trobesys, kuriame yra patalpintos dideles lenkiamosios ir siūlines mašinos, turinčios 30.000 verpsčių.

Reikalinga atkreipti demesį ir į tą aplinkybę, kad I. K. Poznanskio fabrikas karo metu buvo vokiečių sugriautas, kurie paėmė ne tik žaliavą ir gatavus išdirbinius, bet taip pat sunaikino mašinas, paimdami jų vertingiausias dalis. Bendrai, nuostuolių buvo padaryta apie 9.000.000 aukso rublių. Ir nežiūrint į tai, greitu laiku po karo fabrikas buvo atstatytas. Atstatymui buvo padaryta didesnė investicija, pargabenant iš Anglijos daug naujų verpiamųjų mašinų. Taip, kad šiandien tas fabrikas atsako naujausiems technikos reikalavimams.

Toliau fabrike randame audyklą, turinčią 5.000 įvairaus didumo ir įvairių sistemų staklių. Imponuojančiai atrodo viena didelė audžiamoji salė, kurioj telpa veik 2.000 staklių. Netolese nuo audyklos trobesio yra du dideli trobesiai, kuriuose randasi verpyklos ir audyklos prirengiamieji skyriai. Toliau randame visą eilę trobesių, kuriuose telpa išbalgiamieji skyriai: verpinių ir medžiagos gabalų, dažykla, apretura, baltykla, spaustuvė, valykla ir t. p. Kiekvienas iš tų skyrių užima eilę didelių salių ir susideda iš labai komplikuotų mašinų. Taip, pavyzdžiui, spaustuvėj dirba 12 atatinkamų mašinų ir valykloj dirba virš 100 mašinų; baltykloj randasi 8 dideli katilai, be to, specialis skyrius išdirba dirbtinai ledą išbalgimo reikalams. Visas tas milžiniškas fabrikas turi elektrinius ir garinius varytojus. Būtent, turbogeneratorių 2.400 K. W. jėgų ir keletą didelių garinių mašinų, kur os bendrai sudaro 16.000 H. P. jėgų.

Vietoj 36 senų yra pastatyti nauji aukšto slėgimo (24 Atm.) katilai, pritaikinti anglies dulkių kūrui. Tai bus pirmoji Lenkijoj tos rūšies instaliacija. Aukščiau paduotieji daviniai įrodo, kiek Lenkijos tekstilinė pramonė modernizuojasi, kiek Lodzės I. K. Poznanskio fabriko investiciniai darbai, tikslu pagerinti ir papiginti produkciją, yra plačiai užsibrėžti.

Milžiniškoj fabriko teritorijoj transportas yra atliekamas pagalba normalių ir siaurų geležkelio tinklo linijų, kuriomis juda fabriko nuosavūs vagonai, pritaikyti normaliems bėgiams ir atatinkami siauriems bėgiams benzininiai motorai su atsakančiais vagonais. Be to, fabrikas turi didžiausius gyvenamus namus darbininkams (virš 1.500 butų), mokyklos rūmus, ligoninę su 150 lovų, įrengta sulig naujausiomis galimybėmis, valgyklą ir teatrą darbininkams, taip pat turtingai sulyg paskutinių reikalavimų įrengta gaisrinę, neišskiriant dargi garinių šmirkštų; nepriklausomai nuo viso to, visa teritorija ir trobesiai turi daug hydrantų ir, be to, dar kiekvienas fabriko trobesys turi tam tikrus įrankius, kurių pagalba kiląs gaisras gali būti automatiškai užlietas vandeniu. Fabrikas teikia darbo 8.000 žmonėms. Skaitant gi ant kiekvieno darbininko po du šeimynos narius, gausime, kad vienas fabrikas maitina virš 20.000 žmonių. Reikia pažymėti, kad tokių didelių kompleksų neturi dargi anglų tekstilinė pramonė, todėl susipažinimas su tos rūšies įmonėmis yra ypatingai įdomus.

Fabrikas pardavimui išdirba vienlinkus ir dvilinkus įvairiai sulenktus verpinius, kaip lygiai ir trikotažą nuo № 6 iki № 120 imtinai (angliška numeracija), taip pat ir įvairių rūšių audinius: baltus, spalvotus, dažytus ir t. t. Žemiau paminėsime vardais, kas yra išdirbama audykloj, būtent: širtingai, madopolamai, šyfonai, batistai, popelinai, muslionai, zefirai, inletai, molinosai paklodės, rankšluosčiai, staltiesės, oksfordai, flaneles, bajai, antklodės, buksinai, įvairių rūšių medžiagos pamušalams ir apdarams.

Specialio demesio užsitarnauja išdirbiniai I. K. Poznanskio fabriko—tai liekanos ir tam panašūs audiniai, už kuriuos fabrikas parodose gavo visą eilę aukso medalių. Tie audiniai dideliame kiekyje yra eksportuojami į Rusiją, Rumuniją, Bulgariją, Turkiją, į Pabaltes valstybes, Chiniją, Ameriką ir net į Angliją.

Prie aukščiau minėtų audinių, pirmon eilen priklauso: įvairių rūšių flanele, antklodes, skepetos, šiltas bajus, šilti pamušai (angora, velvetinas) ir medžiagos apdarams. Šie audiniai, geru išdirbimu, kainu ir savo gražių spalvų atžvilgiu, užsitarnauja tai, kas juos išskiria iš kitų audinių tarpo.

VILNIUS. 1928 m. BALANDŽIO mėn. Nr. 1.

EKONOMINĖS PABALTĖS ŽINIOS

NEPERIODINIS INFORMACINIS LEIDINYS.

Nuo Redakcijos.

Musų leidinio tikslas — tarnauti Pabaltes valstybių ekonominiam vystymuisi; nagrinėjant aktualius ekonominius klausimus ir teikiant informacijų apie atskirose rinkose viešpataujančius santykius.

Ši darbą dirbant, vaduovausimes dviem principais: tikslumu ir objektyvumu.

Skiriant ši sąsiuvini labai svarbiam reikalui, butent, pašalinimui ekonominio bendradarbiavimo kliučių tarp dviejų, kadaise, labai ankštai SURIŠTU EKONOMINIU ATZVILGIU kraštų,—laikome sau pareiga pareikšti, kad ruošusi jį žmonių grupė yra nusistačiusi platinti ekonominės taikos ideją abiejose šalyse ir vengti politikos savo veikime. Mes esame giliai įsitikinę, kad vien tik tuo keliu žengiant, pasiseks sudaryti atmosfera, kuri leis pašalinti visas kliutis, trukdančias normalų ekonominio gyvenimo vystymasį Pabaltėje.

AKTUALIU KLAUSIMU.

Pokarinė Europa dar ligsiol serga ekonominės pusiausviros stoka, kas iššaukia chroniškus ukio krizius. Ir prieš karą — ir tai gan dažnai — įvykdavo kriziai. Bet jų šaltiniai ir budas buvo visai kitokie. Gamybos perteklius ir, sąryšy su tuo, rinkų perpildymas iššaukdavo kainų kritimą, kas budavo priežastimi to, jog tam tikra gamybos šaka neapsimokėdavo. Išradimas, padaręs kai kuriose pramonės srityse perversmą, naikino besilaikančius senų metodų gamintojus. Atsitiktinas neužderėjimas ukio šalyje - *pakerta* išmokamumo balansą. Darbininkų atlyginimo pakėlimas — laikinai konkurenciją darė negalima, iššaukdamas atskirų gamybos šakų susmulkėjimą. Pasirodžius tai sen, tai ten trestams, *kapitalui monopolizavus* gamybą,—įvykdavo masiniai bankrutavimai. Buvo didesnių ir mažesnių, ilgesnių ir trumpesnių krizių, bet visuomet jie buvo laikino pobudžio, nes pasaulinės prekių pasikeitimo sąlygos visada susidėdavo taip, kad galų gale gamyba prisitaikydavo prie naturalaus vidujinių arba išorinių rinkų talpumo, arba gaudavo kitas rinkas.

Visai kitokį pagrindą ir budą turi pokarinių laikų ukio kriziai. Apie sunkųjį šios ar kitos gamybos srities pa dėjimą, šiandien ir kalbos negali buti. Tam susideda sunki visų ukio gyvenimo sričių situacija, sunki visos tautos chroniškoji ukio ligos padėtis, kuri galų gale apsunkina arba neduoda galemybės ekonominiam išsivystymui. Pirmoj eilėj tas liečia valstybes, kurios susikurė buv. Rusijos teritorijoj, o paskui, nors ir ne tokiame maštabe — kitas Europos valstybes.

Be to, daug sunkesnis pasidarė gamybos pritaikymas atatinkamam vidaus rinkos talpumui ir atvirkščiai— perpildymas savųjų rinkų, ne pas save gamintais išdirbiniais. Prekių pasikeitimo pusiausvira pasviro.

Svarbiausia priežastis glūdi tame, kad tarpvalstybiniai ukio koperacijos reikalai paaukoti kitos rusies reikalams. Muitų karas tarp Lenkijos ir Vokietijos nebuvo pateisinamas jokiais ekonominiais sumetimais, ir vis delto jis įvyko, nežiurint milžiniškų iš abiejų pusių nuostolių. Geriausiu to įrodymu yra vel pradetos šiandien derybos, kurios sekmingai artinasi prie galo. Net su Sovietų Rusija šiandien sudaroma prekybos sutartis, nors niekas neduoda garantijos sutarties sąlygų prisilaikymo. Ant tiek stipriai šiandien jaučiamas butinumas produktuojamųjų vertybių pasikeitimai, pusiausvirai atgauti. Vienok, nežiurint visų valstybių suprasto ekonominio gyvenimo sureguliavimo reikalingumo, vistik viršija kitokie sumetimai, kurie neduoda galemybės išeiti iš krizio ir žengti ekonominio išsivystimo keliu.

Yra dar ir kita priežastis: ekonominės politikos diferenciališkumas. Susidariusios buv. vakarų Rusijos teritorijoje valstybės, kol dar buvo jos sudetine dalimi, sudarė kompleksą, kuriuo valstybinė politika operuodavo, lyg atskiru vienetu, tikslu tarnauti--visos Rusų valstybės reikalams. Atgavus nepriklausomybę, šios valstybės pradeda remti savo buvį ir gerovę atskira ekonomine politika, pritaikinta savo gamybos produktams. Tokiu budu, susitverus šioms valstybems kalbamojoj teritorijoj, naturalė ekonominė koperacija, pagrįsta skirtingų interesų stoka, pati savaime nustojo egzistavusi. Todel reikėjo ją kelti, išeinant iš visai kitokių pagrindų ir nusistatymų. Pradžia šiuo atžvilgiu buvo tuo sunkesnė, kuo daugiau ginčytasi sienų klausimu ir kuo labiau atskiros vyriausybės rišo politinius reikalus su ukio reikalais.

Aukščiau minetos pastabos, tarp kitko, liečia ir Lietuvą, kuri, ypač delei savo geografinės padeties, (Nes per ją eina naturalus keliai į jurą, Lenkiją ir Rusiją, o taip pat vokiečių rytų-vakarų keliai) yra labai užinteresuota tinkamu ukio santykių sureguliavimu su kaimynais.

Užinteresavimas, apie kurį mes kalbame, išeina iš šių sekančių reikalavimų: 1) gavimas iš pirmųjų rankų, aplenkiant tarpininkus, tokių produktų, kurie krašte arba negaminami, arba negali buti gaminami; 2) tranzitinės valstybės padėties išnaudojimas, neginant kelių vedančių į uostus, ir didesniam tonažui svetimų valstybių produktų; 3) savo eksporto padidinimas.

Pirmu atveju, dalykų stovis yra tiesiog nenormalus. Butent, Lietuvos respublika labai didelį jos importotų prekių nuošimtį gauna Rytprusiams, daliniai Latvijai tarpininkaujant, nežiurint to, kad galetų apseiti be brangaus

tarpininkavimo. To pasekmes: labai aukštos kainos įvežamiems dideles ekonominiam gyvenime reikšmes turintiems produktams, o dalinai ir krašte gaminamoms prekėms. Pirmoj vietoj čia stovi anglys, žibalas, druska ir audimo pramones gaminiai. Viename pasikalbejime prof. Voldemaras, tarp kitko, pasakė: „Deginame lenkiškas anglis, turime lenkišką cukrų ir audinius, nors sąmate nefiguruoja prekybos pozicija su Lenkija". Bet ji yra vartotojo sąmatoje.

Svarbiausiuoju išvardytų daiktų vartotoju (išskiriant, žinoma, anglis)—yra ukininkas. Jo įgijimo gale labai priklauso nuo derliaus aukštumo, ypač esant nelygioms ukio produktų ir kitų dalykų kainoms. Javų kainos, palyginus jas su prieškarinemis, pakilo nuo 15 iki 50 nuošimčių, tuo tarpu, kai ukininko perkamieji produktai — nuo 50 iki 150 nuošimčių. Druska, žibalas, audiniai ir t. p.—tai vis kasdieniniai vartojamieji dalykai. Kiekvienas užmoketas arba permoketas tarpininkui skatikas, perkant iš kito šaltinio ir mokant aukštesnes kainas—mažina konsumpciją ribose reikalingiausiųjų reikalavimų, ypač tuo laiku, kada žmonese jaučiama pinigų stoka. Pav., audimo pramones gaminių vartojimas (prieš karą reikalavimus tenkino audiniai, atgabentieji iš Lodziaus, Balstoges ir kitų miestų), 1926 m. del neužderejimo priežasties, nukrito 10-čiai nuošimčių. Čia reikia pabrežti, kad audinių prekes Lietuvos prekybos balanse lošia svarbią rolę, nes sudaro 20 nuošimčių bendrojo importo. Taip pat labai svarbią poziciją sudaro cukraus, žibalo ir akmens anglies importas. Ir nors Rytprusiai pervežamoms prekems sumažino muitų mokesnį — vis tik, tarpininkavimu naudojantis, mokesnis lygiai, kaip ir prekių pirkimas kitur didesnemis kainomis, sudaro sunkią naštą, kuriai pakelti vartotojas neturi pakankamai jėgų. Apie šio tvirtinimo teisingumą įtikina mus netik kasdieninių dalykų vartojamųjų normų kritimas neužderejimo metu, bet ir Lietuvos emigracija, kuri praryja veik visą Lietuvos gyventojų prieauglį, o, žinoma, labiausiai emigruoja tie, kurie turi šiokį tokį turtą, kurį pardavę, gali išvažiuoti. Be to, gera rodykle yra taupymo suma. Lietuvos bankų ir kasų indeliai sudaro sumą 500 nuošimčių mažesnę už metinį biudžetą, tuo tarpu kai Latvijoj ši suma sudaro 50 nuošimčių daugiau biudžeto.

Lietuva — ukininkų šalis. Ukininkyste — tai pamatas, kuriuo remiasi visas Lietuvos Respublikos gyvenimas. Iškasamųjų turtų stoka, kaip tai: anglies, geležies, žibalo, druskos ir k. t. sudaro nepalankias sąlygas atsiradimui ir raidai tam tikrų pramones šakų, kurios turi del to tenkintis gyvulių ir ukio produktų apdirbimu. Dabartinę Lietuvos pramonę sudaro mesos produktų fabrikas, keli os kailių dirbtuves, stiklo fabrikas, du geležies gaminių fabrikai, kurie produkuoja vos 10 proc. (ir tai gana daug) prieškarines normos, degtines varyklos ir bravorai. Tai viskas. O kitkas — liaudies pramone. Taigi nereik įrodineti, kad grynai ukiškoje valstybeje, kuri neturi sąlygų atsiradimui kai kurių pramones šakų, reikalinga sudaryti tokias sąlygas, kad kiekvienas gyventojas galetų lengvai, žema kaina, įsigyti reikalingus daiktus, kitaip sakant, valstybes gerove reikalauja, kad importas butų organizuotas be kitų valstybių tarpininkavimo, kad kainos butų kuožemiausios.

Tas gludi netik ukininkystes, bet ir pramones interesuose. Kaip tik kal-

1927 m. ant tiek pasitaise, kad tranzitas padidejo 50%. Bet atsižvelgiant į bendrą valstybes balansą, šis pasitaisymas pasireiške tokiomis menkutemis skaitlinemis, kad negalima su tuo rimtai skaitytis, o taip pat tas negali buti rodykliu į tinkamą tranzito padeties išnaudojimą. Tranzito įplaukų suma nesiekia net 4 nuošimčių Lietuvos balanso sumos. 1927 m. per Lietuvos teritoriją perejo apie 430 tukst. tonų prekių. Palyginimui pasakysime, kad Belgija kas met praleidžia 14 milij. tonų tranzito, gi Lenkijos transporto įplaukos, nežiurint muitų karo su Vokietija, pasireiške 50% balanso sumos.

IŠ ŽYMIŲJŲ LIETUVOS EKONOMINIŲ VEIKEJŲ TARPO.

J. VAILOKAITIS,
pramonininkas ir finansininkas, žymus ekonomistas.

bejome, jog Lietuvos pramone, kai kurių šakų atžvilgiu, neturi palankių jos atsiradimui ir raidai sąlygų. Nepalanki konjuktura dar gilinama ir anglies brangumu, kas iššaukia gaminių pabrangimą.

Kitu iš eiles labai svarbiu veiksniu, kuris gali labai pakelti valstybes ukį— tai ligšiol neišnaudota tranzito padetis. Beabejo, tranzitas nuolat auga. 1925 m. per Lietuvos teritoriją perejo 942 vagonai prekių iš Rusijos Vokietijon ir 1608 atgal. 1926 m. pirmoj pozicija išauga iki 3661, antroji—iki 5698. 1927 m. atneše dar ryškesnį padidejimą. Betgi toks padidejimas dar nereiškia, kad padetis yra tinkamai išnaudojama. Apie tai liudyja labai mažas geležinkelio pelnas. Juk netaip senai kalbeta apie geležinkelio išnomuojimą privačiam asmeniui.

Į Lietuvos Respublikos 1926 m. mokamojo balanso 314,9 milijonų litų bendrą sumą—pasto ir gelžkelio transporto įplaukos įneše 8,1 mil. litų, gi užsieniui užmoketa už lietuviškų prekių transportavimą 9,2 mil. litų. Ta gi tranzito balansas pasirode neigiamas.

Tranzitas, atidarius dabar uždarytas Lietuvos sienas, beabejo, pakels tranzito reikšmę, taigi ir įplaukas. Vienas iš geriausių ekonominių santykių žinovų Pabaltes valstybese šiuo reikalu pasake: „Per dabar uždarytą Lietuvos sienos dalį pereina svarbiausios tranzito arterijos, kaip tai: Nemunas, kanalais sujungtas su Visla ir Dnieprų ir geležinkelis—Liepojus—Romno. Į jurą, o ne išilgai juros, normaliai eina didžiausieji prekių kroviniai. Lietuvos tranzite išnaudojama vien tik rytų-vakaru kryptis, kur vis labiau įgauna įtakos lenkų konkurencija. Gi šiaures pietų kryptis, kur Klaipeda gali lošti bekonkurencinę rolę, yra visai aklai uždaryta. Gražiai atrodytų, pav., Belgija, jeigu uždarytų vokiečių sienos ruožtą, — tai butų šio žydinčio krašto savižudystė!

Nagrinejome importo ir tranzito klausimus. Dabar iš eiles pereiname prie eksporto padidinimo klausimo. Kalbedamas apie prekių importą Rytprusiams tarpininkaujant, Žemes Ukio Ministeris p. Aleksa pripažino, kad betarpiniai prekybiniai santykiai paveiktų į kai kurių prekių kainų sumažejimą, vienok pridure, kad tam nepriduodąs ypatingos reikšmes, nes Lietuva vargu bua galetų laukti, kad jos kontrahentas importuotų lietuviškas prekes.

Šią paskutinę pastabą turime aptarti. Išeinant iš to fakto, kad Lietuva aplinkiniu keliu per Karaliaučių arba Dinaburgą eksportuoja Lenkijon mažą prekių kiekį,—negalima daryti išvados, kad jokia Lietuvos preke neras pirkejo lenkų rinkoje. Lietuvos importu pirmiausiai yra užinteresuotas rytų kraštas. Jo prekybos balansas, ypaš Vilnijos, ukio bei pramones atžvilgiu, esti vis blogesnis. Žemas ukio laipsnis, ukio produktų apdirbimo pramones stoka— sudaro ukiškąjį nedateklių kokio nors importo butinumą. Vidutinis rugių derlius Vilnijoj — 7·8 centn., kviečių — nedaug jų sejama—10 centn., miežių — 8, avižų — 7. Lietuvoj derlius beveik dvigubai didesnis, o rugių atžvilgiu—net trigubai. Gyvulių auginimo stovis Lietuvoje nepalyginamai aukštesnis. Daržovių produkcija didesne. Prieš karą Vilnija patenkindavo savo reikalavimus, kalbamuoju atžvilgiu, importuodama viską iš Kauno red. Geriausiai tą atvazduoja prekybos balanso sugretinimas buv. Vilniaus, Gardino ir Kauno redybų už 1909 — 1911 met. Šiš balansas abiejų redybų buvo neigiamas: cheminio ir audimo pramones atžvilgiu, bet teigiamas—kailių, miško medžiagos ir medžio išdirbinių atžvilgiu. Vienok, kuomet visai Kauno redybai ukininkyste sudare teigiamą poziciją 1656 tukstančių rublių sumai, kuomet Kauno redyba įsivežda vo 600 tukstančių rublių sumai,—Vilniaus redyba savo ukininkystei primokedavo 5277 tukstančių rublių. Daržovių Vilniaus redyba išvežda vo apie 600 tukst. rublių. Tarp kitko, geležies pramone pirmu atveju sudare neigiamą 2690 tukst. rublių sumą, antru—teigiamą 1055 tukst. rublių— kas liudyja, kad jeigu dviejų Lietuvoje geležies gaminių fabrikų produkcija galetų buti įtempta iki prieškarines padeties,—tai Vilniaus kraštas butų labai rimtu emeju. Tas pats liečia buv. Gardino redybą, kuri ukininkystei primokedavo 5597 tukstančių rublių; žvėrių medziagos perdirbimo pramonei 341 tukst. rublių; daržovių produkcijai—274 tukst. rublių metams.

Iš čia jau galima spręsti, kad Lietuvos ukio produktai turi užtikrintą pardavimą labai rimtai sumai. Šie produktai atvežami šiandien kalbamon teritorijon iš labai tolimų Lenkijos dalių, didinamų Lenkijos užsienio eksportą. Čia reikia pridurti, kad dabartiniu laiku Vilniaus ir Gardino kraštų talpumas, reikalavimo atžvilgiu, nera už prieškarinį mažesnis. Priesingai. Intensyvus, racionaliai suorganizuotieji ukiai, kurie produkuotų vien tik pardavimui,—šiandien veik visai išnyko. Karas juos sunaikino, kaip sunaikino ukio pramonę, kurios atstatymui kliu-

do žemes padalinimas, įvykdytas žemės reformos keliu.

Yra taip pat ir kitų eksporto galemybių ir kitose teritorijose, kurios galėtų tapti Lietuvos produktų ir gaminių emėjomis. Kad taip yra, įrodo Lietuvos eksporto Lenkijon pozicijos (arkliai, pieno produktai, kiaušiniai, žuvys ir t. p. ir net geležies išdirbiniai), kurios 1924 m. sudare 447 tukstančių auks. sumą, 1925 met —162.000 auks. Ir taip vis sekančiais metais didesnes sumas. Vienok iligiau ties to nesustosime, kad neoperavus speliojimais ir bendrais sakiniais. Vis delto šie eksporto galimumai, kuriuos nurodeme, yra ant tiek svarbus, kad jų išnaudojimas, beabejo, gludi Lietuvos interesuose.

* * *

Kas apskaitliuotų, kiek daug nustoja pokarines valstybes, kurioms nuolat gręsia prekybos pusiausviros ir abelnai ekonomines pasvirimo pasekmes. Dalykas tame, kad jų ukio santykių santvarka esti nuolat nesveikoj įtempimo situacijoj,—kam labai dažnai užtenka mažiausios neigiamos įtakos, kad pasidarytų suirimas, dezorganizacija. Kaip tik del tokių priežasčių įvyksta valiutos svyravimai, kurie kartais baigiasi devaliuacija: bedarbe, kapitalo ir produktų brangumu, spekuliacija, įgijimo gabumų ir vartojimo sumažejimu, emigracijos augimu. Po karo kiekviena valstybe tą pergyveno, tik viena mažiau, kita daugiau. Vienok visos valstybes yra užinteresuotos pasaulines ekonomines pusiausviros atgavimu, kurią pasaulinis karas sunaikino, griaumąs tautos geroves pamatus. Užinteresuotos todel, kad pusiausviros neatgavidamas gali sukelti naujas katastrofas, naujus perversmus. Deja, šių pastangų realizavimui kliudo tam tikrų ekonominių laikotarpių nesupratimas valstybes ir tautos gyvenime, prisitaikymas jų įtakai, kas galetų buti sutvarkyta neužmirštant esminių ir ekonominių šalies reikalų.

Ekonominių santyklų padetis, kuri susidare delei ekonominio bendradarbiavimo stokos tarp Lietuvos ir Lenkijos,—kenkia abiejų valstybių ekonominiams taip ir visiems kitokiems su jais santykiuojantiems reikalams.

Be to, daug žalos pridaro dabartine izoliacijos padetis. Ši padetis, netik kad nepagreitina išsprendimo skaudžių klausimų, esančių istorines Lietuvos teritorijoj, bet priešingai, ji vis labiau atitolina Vilnių nuo Kauno, surišdama jį (Vilnių) vis labiau su Lenkijos interesais. Prieš karą, rusų — vokiečių prekyboje Vilnius įgaudavo kas kart didesnę reikšmę. Čia koncentravosi eile firmų ir prekybos įmonių, kurių reikalai buvo surišti su Berlinu, Klaipeda ir Karaliaučiumi. 1913 m. didysis, taip vad. „Šiaures — vakarų krašto" pirklių ir pramonininkų suvažiamas, vienbalsiai nutare įkurti Vilniuje visų, išvardintos Rusijos dalies, prekybos bei pramones sričių centro įstaigą: muitinę ir kitas, surištas su užsienio prekyba įstaigas. Šiandien delei Kauno ir Klaipedos, šie Vilniaus ir užsienio ryšiai nutruko. Pastaruoju laiku lenkų vyriausybe atkreipe didesnį demesį į savo rytų sričių, o ypač Vilniaus krašto, reikalus; tuo tikslu išvardintosios sritys pradeda artintis prie Dancigo ir Gdynes uostų bei pramones centrų. Šių žygių pasekmes--buvo trigubas miško medžiagos ir medžio išdirbinių eksportas iš Vilniaus ir Naugarduko vaivadijų. Prekybos talpumo padidinimas, kalbamųjų rytų rinkų,—reiškia Vilniaus reikalų nukreipimą kitąja linkme, negu tat buvo prieš karą. Lietuva pati turi stengtis, kad neprileidus prie Vilniaus ir Kauno ekonominių reikalų bendrumo sunaikinimo. Priesingai, to bendrumo pagilinimas, sustiprinimas bendrų ekonominių rysių, regis, turetų buti imperetyvu politikos, norinčios pasiekti gerų, pageidaujamų rezultatų. Nieks taip nekenkia tautos interesams, kaip ekonomines atskirų sričių koperacijos stoka. Vilnius, kuris deka Lenkijos sudarytų patogaus susisiekimo priemonių, žengia prie geroves; Vilnius, turįs organizuotą ekonominiam Lenkijos ir jos ekonomines politikos gyvenimui pritaikintą prekybos aparatą, —toks Vilnius randasi vargu atatinkančioj padety, apie kurio rezultato atsiekimą kalbejom. Prisitaikymas prie šiokio ar tokio ekonominio sugyvenimo salygų, pripratimas prie jų, įkurimas atatinkamų tam įstaigų aparato, kuris aptarnautų prekybą, pramonę, ukininkystę ir kapitalą—visa tai sudarytų stipryjį veiksnį, kuris lemtų ekonomines, politines ir tautines koperacijos patvarumą. Tai butų veiksnys, nesiduodąs jokiai pašalinei įtakai, nepripažįstąs jokių sta gių ligšolinio gyvenimo formų atmainų. Lenkų — lietuvių santykių stoka, didina atstumą tarp Kauno ir Vilniaus, pagreitina jų nutolimą ir tuo labiau, juo aiškiau matomas Vilniaus ekonom nis koperavimas su Lenkija. Kad esant ekonominei izoliacijai- tas turejo butinai įvykti—ekonomistai neabejoja. Kartais reiškiama baimes, kad nustačius ekonominį modus vivendi, Lietuvos rinką užlies importuojamos prekes. Tuo tarpu, kai Lietuvos eksporto galimumų importuotojų atžvilgiu negalima bus realizuoti. Lietuvos vartotojas nelabai daug gali pirkti, o importas visuomet prisitaiko prie faktino rinkos talpumo; taigi apie kokį nors Lietuvos rinkos „užpludimą" ir kalbos negali buti. Net jeigu Lietuva už importotas prekes negaletų mesti rinkon nuosavių gaminių atatinkamų ekvivalentų,—tai ir tuomet nieko nenustotų. Priesingai, — pelnytų ir nereikėtų moketi didelių sumų tarpininkams. Pagaliau ir Lietuva daug ką gali eksportuoti, nes kaip jau anksčiau nurodeme, Vilniaus ir Gardino kraštų plotai taps naturaliomis rinkomis Lietuvos ukininkystes produktams. Iš kitos puses girdetis priekaištų, kad valstybe siekianti prie užmezgimo ekonominių santykių su Lietuva, ekonominio butinumo argumentaciją panaudoja pašaliniams tikslams. Kaipo įrodymui, sakoma, kad reikalavimas Nemuno atidarymo miškui plukdyti turįs pašaliniustikslus,nes miško—plukdymui nebuvę. Užtaks kelių skaitlinių, kad išsklaidžius tuos įtarimus. 1924 m. paskutinių 9 men. begyje vien iš Vilniaus vaivadijos išvežta: neapdirbto medžio—14,3 tuks. tonų, apdirbto—26,4; geležkelio medžiagos—18,7, popieriui medžio—77,5, epušinio medžio--13, išdirbinių medžio--2,1 ir ąžuolinių šukių--0,51 tukst. t. 1925 m. popieriui medžio išvežta — 147,8 tuks. tonų, geležkelio medžiagos—51 ir epušinio medžio—17,6 tuks., tonų. Tuo pat tempu auga ir kitų miško medžiagos ir medžio išdirbinių eksportas. 1926 m. popierinio medžio eksportas jau siekia 258,5 tuks. tonų, geležkelio medžiagos—57,3 tuks. tonų, epušinio medžio—21,2 tuks. tonų. Epušinio medžio užsienio eksportas vien tik iš Vilniaus vaivadijos 1926 m. siekia—51,5%, bendro Lenkijos eksporto, popiermedžio—23%. Kitos miško medžiagos ir medžio išdirbinių pozicijos taip pat turi didelę reikšmę. Taigi priekaištas, kad „nebuvo ką plukdyti"—neturi pagrindo. Iš to kyla normuojančių plukdymą taisyklių revizijos butinumas, tikslu vykdinti Barcelonos konvencijos nutarimus, iš balandžio 20 d. 1921 m. Jei nelaimingai suredaguotos taisyklės,—visas tas milžiniškas miško medžiagos eksportas eitų Nemunu per Lietuvos Respublikos teritoriją.

IŠ ŽYMIUJU LIETUVOS EKONOMINIU VEIKĖJŲ TARPO.

M. YČAS

b. finansų, prekybos ir pramones ministeris, žymus finansininkas.

PAMIRŠTAMOJI NAUDA.

Pirmame straipsnyje nagrinejome Lietuvos ir jos pietų kaimyno ekonominių santykių perspektyvas. Pirmiausiai galvojome čia apie tuos kraštus, kurie arčiausiai yra susiję su Vilnium, tai yra, maždaug buv. Vilniaus ir dalinai Gardino redybų plotai. Šio reikalo nagrinejimas atrode mums butinas, nes, nors ir sienos linija perskirtos —šie kraštai sudaro ekonominį vienetą ir todel atnaujinimas senų jungusių abiejų teritorijų ekonominį gyvenimą ryšių—abiem pusem butų naudinga ir del tos priežasties veržiasi kaipo ekonominis butinumas. Bet gi, užmezgus Lietuvai ekonominius santykius su Lenkija, tuo patim susidarytų Lietuvos koperacija netik su istorines Lietuvos plotais, bet ir su visa Lenkijos respublika.

Ar tokia koperacija butų abiem šalim naudinga? Štai klausimas, kurį turime šaltai ir visapusiškai išnagrineti, gerai žinodami, kad tarpusavy dviejų

valstybių ekonominiai santykiai turi remtis palankumu, gerai žinomu posakiu: „do ut des". Lenkija, beabejo, nemažai pelnytų, nes padidetų jos eksportas Lietuvon, kur, nežiurint nenormalių santykių, jau siandien sudaro gan stambią prekybos balanso poziciją. Esant palankioms sąlygoms, ši menka pozicija galetų padideti ir turetų tam tikrą reikšmę Lenkijos prekybos balanse. Pasinaudotų tuo daugiausiai Vilniaus kraštas, kurio miškai šiuo laiku negali buti tinkamai eksploatuojami.

Bet gi ar Lietuva turetų tokią pat naudą? Lenkų statistikos žiniomis abiejų kraštų prekybos balansas atrode taip:

	1926 m. tukst.	1927 m. auks.*)
Eksportas Lietuvon	16,834	21,035,863
Importas iš Lietuvos	163	1,314,290

Nereikia užmiršti, kad normalių santykių stokai esant, prekes esti dažnai perkamos latvių ir vokiečių pirkliams tarpininkaujant. Tokiu budu tikros prekių apyvartos skaitlines bus daug didesnes.

Svarbiausieji išvežamieji iš Lenkijos dalykai: audinių prekes, anglis, žibalas, stiklo gaminiai ir cukrus.

Lenkijon įvežama:

	Kvintalų	tukst. auks.
Metalai ir metalo išdirbiniai	46,118	547
Augalai ir augalų dalys (sėklos)	8,322	451
Gyvuliu produktai	460	112
Mineralai ir mineralų išdirbiniai	23,931	106
Cheminiai gaminiai ir medžiaga	691	33
Popieris ir popierio išdirbiniai	401	20
Maisto produktai	86	15
Linu drobė	48	8

Pirmąją grupę veik išimtinai sudaro senoji geležis, antrąją — semens, kurių verte buvo lygi 441 tukst auks. sumai. Šių dviejų dalykų verte viršija visus kitus įvežamus Lenkijon produktus. Tarp cheminių gaminių labai rimtą poziciją užima smala — 32 tukstančių auksinių vertes. Didelis tarp abiejų šalių skirtumas pramones atžvilgiu—lygiai kaip ir aukščiau paduotos apibudinančios dabartinę apyvartą skaitlines—lyg ir nurodo, kad Lietuvos prekybos balansas dar ilgą laikotarpį butų, tur but, neigiamas lenkų balanso akyvaizdoj. Ir vis delto *Lietuvos eksporto padidejimas* negali buti pavadintas beviltiu. Lietuva dideliame kiekyje gali teikti lenkų rinkai javus ir miltus, kurių stoka jaučiama ypač šiaures — rytų plote (šis klausimas nuodugniai apsvarstytas pirmame straipsnyje); toliau pieno produktus, rukytą mesą, kai kuriuos medžio produktus ir kas svarbiausia – semenis.

Semenų išvežimas iš Lietuvos 1920 m. sudare rimtą 18,496,000 litų sumą, t. y, 13 su viršum nuošimčių bendros eksporto vertes. Semens Lenkijoje labai ieškomi ir, nežiurint nuosavios produkcijos padidinimo (1909 — 13 m. 442 tukst. kvint., 1927 m. 772 tukst. kvint.), jųjų importas nuolat auga—vien tik gruodžio men. 1927 m. sieke 840 tukst. auks. Svarbiausiais Lietuvos konkurentais šioje srityje yra Argentina ir Latvija, kurių kiekviena pristato kiek daugiau negu trečdalį bendrojo importo.

Atkreipus demesį iš vienos puses į greitą lenkų pramones vystimasį, o iš kitos, į tą faktą, kad didžiausios aliejaus spaudyklos randasi Lietuvos pasienyje, — galime permatyti, kad užmezgus Lenkijai ekonominius santykius su Lietuva, Lietuvos semenų eksportas Lenkijon labai žymiai padidetų. Jau artimiausiuoju laiku ši Lietuvos eksporto rušis sudarytų mažiausia kelių milionų litų sumą.

Čia nekalbame apie tuos dalykus, kurie dideles reikšmes neturetų pav. arkliai, senoji geležis—kurie jau šiandien ieško sau kelių į Lenkiją. Aukščiau paduotas sąrašelis pakankamai įrodo, kad net ir labai nepalankioms sąlygoms esant, Lietuvos prekes gali rasti sau pirkeją Lenkijoje. Bet nežiurint, viso to esame tikri, kad Lietuvos prekybos balansas su Lenkija ilgą laiką butų neigiamas, nors hipotezes šiuo atžvilgiu dažnai esti perdedamos.

Reikia pabrežti, kad Lietuvos prekių pardavimas] Lenkijoje yra daug sunkesnis negu Lenkų prekių Lietuvoje; kadangi Lenkų pirkliai neturi jokios galemybes prasiskverbti Lietuvon. Ir vis delto palyginus pastarųjų dviejų metų Lietuvos eksporto vertę aiškiai matosi, kad gyvenimo spiriama Lietuvos prekių srove nugali visas kliutis ir augdama nepaprastu greitumu prasiskverbia Lenkijos rinkon. Tiek tai apie Lietuvos eksportą. Bet tai nera vienintele nauda, kurią atneš normalus ekonominiai santykiai. Šių santykių pasekme bus ir pramones gaminių kainų kritimas Lietuvoje. Tas priguli nuo įvairių veiksnių Net paviršutinis temytojas aiškiai supranta, kad ypač dideles svarbos produktų: kaip anglies, žibalo ir cemento transportas bemažant atpigs. O šie produktai turi milžiniškos reikšmės nuosavios lietuviškos pramones raidoje. Nemažesnes reikšmes turi ir kredito saugumo klausimas, kas labai atsiliepia į pramones gaminių kainas. Dabartines sąlygos neleidžia lenkų kreditoriui išieškoti iš Lietuvos prekybininko prigulimą sumą ir todel jis yra priverstas apriboti Lietuvos prekybininkams kreditą ir kas svarbiausia — savotiškai nustatyti kainas, kas išeina Lietuvos nenaudai. Be to jis turi skaitytis su nuostolių galemybe ir todel prie gaminių transporto, kredito apyvartos nuošimčių ir kitų išlaidų,—priskaito dar tam tikrą premiją už riziką. Tokiu budu Lietuvos importuotojas, o kartu ir Lietuvos vartotojas turi moketi dideles sumas padengimui tų išlaidų, kurios susidaro deka esančių nenormalių tarp abiejų valstybių ekonominių santykių.

Pagaliau muitų palengvinimai, kurie paprastai daromi prekybos sutartį pasirašant, turetų įtakos įplaukiančioms į abi šalis prekių kainoms ir keitimosi didžiui. Muitų palengvinimai yra butina priemone iš žalingos izoliacijos padeties išeiti, į kurią po karo savo noru įgrimzdo veik visų valstybių ekonominis gyvenimas. Laimei vis geriau suprantama, kad butina karo sunaikintojo Europos ukio atgimimo sąlyga — yra ekonominis bendradarbavimas.

Iki šiol kalbejome tik apie prekybos santykių reikalus. Jų palankus išsprendimas teigiamai paveiks į Lietuvos gamybos išsivystimą, į produktų išsiplatinimą bei jų atpigimą Lietuvoje. Gal kai kas atsakys, kad ši nauda bus per menka, palyginus ją su neigiamu abiejų šalių prekybos balansu, kas bent pirmaisiais metais butinai turetų vietą. Į tai atsakysime, kad jau šiandien turime gan plačius prekybos santykius, kuriuos gyvenimo verčiamas apibudina neigiamas balansas. Jau pakankamai įrodeme, kad jų apribojimas neigiamai atsiliepia ekonominiam Lietuvos gyvenimui. Trukdant kai kuriems gaminiams plaukti iš pietų puses, gaunama juos iš vakarų, bet mokama už juos brangiau, o vartojama mažiau. Apart pasikeitimo prekemis yra dar ir kitos ekonominių santykių srytys, kurios atneštų Lietuvai daug naudos. Prie jų priguli pelnas, pareinąs nuo prekių tranzito per Lietuvos teritoriją. Šį reikalą nuodugniai gvildena straipsnis apie Baltijos uostus, taigi čia daug apie tai nekalbesime, pridurdami tiktai, kad tranzito išvystimas ne tiktai įneštų daugiau gyvumo į Lietuvos ir Klaipedos ekonominį gyvenimą, bet ir sudarytų neigiamo prekybos balanso kompensaciją. Vienok nereikia užmiršti, kad neigiamas valstybes prekybos balansas, pats savaimi dar nesudaro pavojaus. Lemiamuoju valiutos padečiai ir labai svarbiu visam ekonominiam gyvenimui veiksniu—yra valstybes mokesčių balansas. Ir kaip tik Lietuvos tranzitine padetis sudaro reikšmingas pridedamųjų pozicijų perspektyvas mokesčių balanse su jos pietų kaimynu.

Pagaliau svarbiausiuoju tarpusavių santykių tarp abiejų valstybių veiksniu— yra kapitalų judejimas ir kredito klausimas. Kaip paprastai, neigiamas prekybos balansas sudaro tinkamą pagrindą kredito santykių išvystimui, nes turįs savo puseje eksporto persvarą kontrahentas yra linkęs rekompensuoti ją kredito pagalba Paprastojo prekybinio trumpalaikio kredito pedomis eina ilgalaikiai kreditai, sudarą tendenciją kapitalo įplaukų ton šalin, kurios puseje vyrauja importas.

Ši naturale tendencija mokesčių balanso pusiausvyrai išlaikyti lenkų-lietuvių santykiuose – turetų pasireikšti ypatingu stiprumu. Pašaliniam temytojui tas atrodytų labai keista, kad šiandien visai trukstant oficialių santykių — Lietuva plačiai naudojasi lenkų trumpalaikiu kreditu. Šis kreditas vaidina ypač svarbų vaidmenį užperkant Lietuvos pirkliams Lenkijoje audimo medžiagą, už kurią mokama pinigais vos 25 proc., 20 proc. ir net 15 proc. jos vertes. Didžiausias jis yra ten, kur Lietuvos rinką geriausiai pažįsta. Šis faktas yra labai simpatiškas, nes butina kiekvieno kredito sąlyga yra tikslus rinkos pažinimas, o Lenkija geriau už visas kitas šalis pažįsta Lietuvą, nes čia ekonominiai santykiai remiasi labai senomis tradicijomis.

Šiandienine Lietuva, kaip ir kiekvienas karo sunaikintas kraštas, visų pirmiausiai reikalinga kapitalų. Jos ukis, anot ekonomistų išsireiškimų, yra tipingu „užšalusiu ukiu". Šiam ukiui atgaivinti reikia kapitalo. Deja, savieji kapitalai nedideli, taigi reikia jų gauti iš kitur. Kokiu gi keliu plauks tie kapitalai, jei ne Varšuva—Vilnius—Kaunas—Klaipeda?

Paduosime čia tam tikrą analogiją. Prieš karą Lenkija buvo klasiniu „užšalusiu ukiu". Reikejo didelių pastangų, kad išgelbejus ją nuo ekonominio žlugimo. Labai dideles svarbos veiksniu buvo įtemptų lenkų-vokiečių santykių pašalinimas ir ekonominių santykių užmezgimas. Tas iškarto dave galemybes gauti iš jų trumpalaikio kredito; pagaliau užmezgus palankius santykius su Amerikos kapitalistais, kas jau šiandien pasireiške didelemis jų kapitalo įplaukomis Naturalus kapitalų įplaukų kelias Lenkijon— veda per Berlyną ir Vieną.

Ypač pirmas iš jų yra Amerikos kapitalų skirstytojas Europos rinkoms. Talpina juos ten, kur gerai pažįsta rinką, su kuria riša jį geri santykiai; kuriomis pasitiki—talpina betarpiai arba kam nors tarpininkaujant kitų finansinių centrų pagalba. Nesivaduoja politiniais sumetimais, bet į viską žiuri pirklio—biznerio akimis. Galutinuoju daliutuoju visuomet yra tas, kuris kuotiksliausiai pažįsta rinką.

Taigi ar Lenkija gali suteikti Lietuvai reikalingo kapitalo? Karo ir paskui infliancijos sunaikinto kapitalo atgaivinimas Lenkijoje, sparčiai žengia pirmyn. Sausio men. 1924 m. (Grabskio valiutos reforma) kredito įstaigų indeliai sudare 90 mil. auks.; sausio men. 1925 m. pasieke 443 mil. auks.; sausio men. 1926 metų — 637 mil.; sausio men. 1927 m.—1189 mil.; lapkričio men. 1927 m. iki 1658 mil. ir auga progresyviai. Bet kol kas Lenkija pati reikalauja daug kreditų ir todel gali teikti tiktai prekybinio trumpalaikio kredito. Šiandieninei Lietuvai tokio kredito labai truksta, nes jos ekonominis gyvenimas ne tiek reikalingas ilgo darbo, atstatymo, kiek galemybes atsikvepti. Bet ekonominiai santykiai tik tuomet yra ko nors verti, jei ilgam

*) 8,90 auks. (zloty) = 1 dol., t. y., auksino verte kiek didesne už litą.

laikui sudaro pasekmingas perspektyvas, nes jokia gyvenimo srytis nereikalauja tokio savo nuostatų patvarumo, kaip ekonominis gyvenimas. Todel ilgalaikio kredito klausimas turi lemiamosios reikšmes, lygiai kaip ūkininkystes ir melioracijos, taip ir pramones atžvilgiu. Šiuo atveju Europos kraštai gali naudotis Amerikos ir kai kuriais Europos, kaip tai: šveicarų, olandų, svedų, rečiau anglų kapitalais. Retai kurie iš jų patenka betarpiai į vartotojo rankas, ypač, jei dalykas liečia mažesnes rinkas. Visuomet tas tarpininkauja, kas gerlau žino ieškančią kapitalų rinką. Užsienio, ypač Amerikos, kapitalų įplaukos Lenkijon visais atžvilgais jau šiandien yra labai žymios. Nekalbant apie 72 mil. dolerių valstybes paskolą,—eile miestų valdybų su Varšuva priesaky jau pasirašė panašias sutartis arba veda derybas del jų pasirašymo. Suvienytos Šaiblezo ir Grohmano įmones Lodziuje pradėjo siųsti Amerikos rinkon savo 5 mil. dolerių paskolos obligacijas. Daugelis užsienio firmų teikia pramonei daug ilgalaikių kreditų masinų užpirkimui. Pav., nesenai anglų masinų fabrikai pasiūle lenkų pramonei 5 met. kreditą, kad davus galemybes isigyti įrengimą naujausio tipo aliejaus spaudyklų. Vedamos derybos ir su užsienio kapitalistais del gavimo paskolų rytų provincijų investicijos reikalams. Ši padetis aiškina masinį mašinų gabenimą Lenkijon. Kuomet 1926 m. masinų ir elektros prietaisų įvežta 98 mil. aukso frankų sumai, toji pat pozicija 1927 m. išaugo ligi 212 mil. aukso frankų. Šiandien Lenkija imasi didžiulių investicijų užsienio kapitalo pagalba. Užsienio pasitikėjimas Lenkija ir jos ateitimi yra milžiniskas, ką liudija ir nuolat augančių užsienio kapitalų įplaukos į Lenkijos bankus.

Taigi, iš neturinčios kapitalų šalies, Lenkija tampa užsienio kapitalų skirstytoja, tarpininke, jos rytų kaimynų ekonominių santykių informatore.

Pokarinis pasaulis investicijoms turi daug kapitalų, bet jie susirinko nesskaitlingose, dažnai tolimose nuo mus šalyse. Jų savininkai, tiksliau sakant, stambieji Amerikos ir vakarų Europos bankai, neturi kapitalo reikalaujančių rinkų. Lenkija yra kaip tik toklose sąlygose, kad gali buti vakarų kapitalų įplaukų tarpininke Lietuvon. Ypač lenkų bankai, besidarydami užsienio bankų agentais, gali savo Vilniaus skyrių pagalba aprupinti Lietuvą Amerikos šveicarų, olandų ir lenkų kapitalais. Vilniaus bankų įstaigos, ar tai atskiros, ar Varšuvos bankų skyriai, turi tapti skirstymo organais Lietuvos rinkai.

Taigi, naturalaus tarpininko ir kapitalų teikejo roleje gludi Lenkijos vaidmuo ekonominiame Nepriklausomos Lietuvos atgimime. O juk gera ekonomine padetis sudaro butiną kiekvienos valstybes politinės nepriklausomybes sąlygą!

BALTIJOS UOSTAI IR JŲ PREKYBINĖ PADĖTIS.

1. Prieš karą ir po karo.

Baltijos pajuris, nuo Odros iki Nevos įtakų, ir besirandantieji ten skaitlingieji juros uostai atlieka svarbias ekonomines funkcijas, susijusias su ta pajurio dalimi. Ploto atžvilgiu—tai mazginiai susiekimo punktai, kurie nepriguli nuo kaimyninių valstybių kontroles ir jungia užinteresotas šalis su vakarais. Ekonominiai krypstančiųjų pietų-rytų Baltijos plotų sudėtin įeina:—kaip jau visi žino—Lenkija, dalis Rusijos, Lietuva, Latvija, Estija ir nedidele Rytprusių dalis. Šios valstybes turi nevienodo dydžio teritorijas, dar labiau—jos skirlasi ekonominio išsivystimo laipsniu. Mažos Rytprusių, Lietuvos, Latvijos ir Estijos teritorijos gali užtikrinti saviems uostams tiktai mažą krovinių kiekį. Neturtingi, dar po revoliucijos neatstatyti šiaures-rytų Rusijos teritorijos plotai turi mažą reikšmę Latvijos, Estijos ir Leningrado uostams. Kas liečia Lenkiją, tai prasidejusi po karo to krašto ukiškoji ekspansija ypatingu budu išsiplete tų uostų prekybos apyvartoj, kurie lenkų respublikos teritoriją aptarnauja. Šis judejimo vystymasis vaizdžiai pasireiškia ypač palyginus jį su kaimyninių uostų padetimi, kurie daugiau ar mažiau yra konkurenciniais uostais.

1913 m. vidutiniai kas menuo prekybines apyvartos skaitlines svarbiausiuose kalbamųjų plotų uostuose imant tonis atrode šiaip:

Palyginimas 1-as	*1923 m.*	
1. Petrapilis	550,000	tonų
2. Ryga	335,667	„
3. Karaliaucius	155,834	„
4. Dancigas	143,083	„
5. Revelis (Talina)	66,666	„
6. Klaipeda	50.000	„

Tuo tarpu analogines vidutiniai menesines prekybos apyvartų skaitlines 1925 m. atrode visai kitaip.

Palyginimas 2-as	*1925 m.*	
1. Dancigas	225,000	tonų
2. Leningradas	135.000	„
3. Ryga	116.670	„
4 Karaliaucius	115 000	„
5. Klaipeda	48.000	„
6. Talinas (Revelis)	45.000	„

Bendra išvardintų čia uostų apyvartos suma 1925 m. sumažejo iki 50% bendros apyvartos sumos palyginus su 1913 m.

Vienok reikia išskirti 3 uostų grupes: lenkų, vokiečių ir uostai, besirandantieji šiaures-rytuose nuo Nemuno įtakos.

Kuomet 1-ji grupe savo apyvartą padidino iki 57%, 2-jį grupe—sumažino apyvartą palyginamai nedideliu tonų skaičiumi—gi 3-ji grupe, arba Lietuvos—Latvijos—Estijos uostai ir Leningradas,—1925 m. prekių apyvarta palyginuo su 1913 m. tokia pat apyvarta,—sumažino daugiau negu trigubai.

Kad tai nebuvo pereinamoji konjunktura, bet šios Europos dalies ekonomines situacijos atspindys—tą patvirtino veliau įvykusieji atsitikimai. Taigi išvardintų uostų *) prekybines apy-

*) Žemiau paduotuose apskaičiavimuose remsimes ne prekių judejimo daviniais, bet įplaukiančių ir išplaukiančių iš uostų laivų tonažu. Tas sudarys tam tikrą aukščiau ir žemiau paduotų apskaičiavimų skirtumą. Aiškumo delei pridursime, kad pav. 1925 m. 30% tonų įplaukiantieji ir išplaukiantieji iš Dancigo laivai nebuvo prikrauti. Taigi, kad gavus atatinkančią įplaukiančiųjų ir išplaukiančiųjų laivų tonažų skaitlinę, reiketų pakelti atatinkančią Dancigo prekybines apyvartos skaitlinę 30% (Žiūr. 2-jį palyginimą).

DIE BALTISCHEN HÄFEN UND IHRE HANDELSLAGE.

1. Vor und nach dem Kriege.

Die baltische Meeresküste auf dem Gebiete von der Odermündung bis zur Nevamündung und die an dieser Küste gelegenen zahlreichem Häfen erfüllen wichtige wirtschaftliche Funktionen gegenüber den Gebieten, die zu diesem Küstenabschnitt gravitieren. Diese Hafen sind von der Kontrolle der Nachbarstaaten unabhangige Kommunikationspunkte, die die interessierten Lander mit dem Westen verbinden. Die wirtschaftlich nach dem südöstlichen Baltikum gravitierenden Gebiete bestehen bekanntlich aus Territorien Polens, eines Teils Russlands, Litauens, Lettlands und Estlands, sowie einem Bruchteile Deutschlands—Ostpreussen. Diese Staaten besitzen in Bezug auf Grösse ungleiche Territorien; nicht mindere Unterschiede bestehen in Bezug auf den Grad Ihrer wirtschaftlichen Entwicklung. Die geringen Gebiete von Ostpreussen, Litauen, Lettland, Estland können naturgemass den Hafen eines jeden dieser Lander nur verhaltnissmässig geringe Ladungsmengen sichern. Die armen und hiezu nach der Revolution noch nicht aufgebauten Gebiete von Nordrussland haben noch keinen wesentlichen Einfluss auf den Handelsverkehr der Häfen von Lettland und Estland, und sogar des Leningrader Hafens ausgeübt. Insofern es sich um Polen handelt, so hat die nach dem Kriege begonnene wirtschaftliche Expansion dieses Landes sich in besonders krasser Weise im Handelsverkehr jener Hafen geaussert, die Gebiete der polnischen Republik bedienen. Das Anwachsen dieses Verkehrs wird insbesondere beim Vergleiche mit der Lage der Nachbarhäfen, die in grösserem oder geringerem Masse Konkurrenzhäfen sind, zum Ausdruck kommen.

Im Jahre 1913 betrugen die durchschnittlichen Monatsziffern betreffend den Warenverkehr in den wichtigsten Häfen der in Frage kommenden Gebiete in Tonnen:

Petersburg	550.000
Riga	335 667
Königsberg	155.834
Danzig	143.083
Reval	66.667
Memel	50.000

Dagegen stellen sich die analogen monatlichen Durchschnittsziffern des Warenverkehrs im Jahre 1925 ganz anders dar:

Danzig	225.000
Leningrad	135 000
Riga	116.670
Königsberg	115.000
Memel	48.000
Tallin (Reval)	45.000

Die Gesamtsumme des Warenverkehrs in den hier erwähnten Hafen ist im Jahre 1925 im Vergleiche mit dem Jahre 1913 um etwa 50% gesunken. Es müssen jedoch drei Gruppen von Hafen unterschieden werden: die polnische, die deutsche und die nordöstlich von der Niemenmündung gelegenen Häfen. Während die erste Gruppe ihre Umsätze um etwa 57% vergrössert hat, hat die zweite Gruppe nur eine wesentlich geringe Verminderung des Warenverkehrs zu verzeichnen. Die dritte Gruppe aber, also die litauischen, lettischen und estnischen Häfen, sowie Leningrad haben dagegen einen dreifach verminderten Verkehr im Verhaltnisse zum Jahre 1913 zu verzeichnen.

Das die obengeführte Konjunktur nicht vorübergehend, sondern ein genaues Abbild der wirtschaftlichen Lage in diesem Teile Europas war, dies haben die Ereignisse, der nachfolgenden Periode deutlich erwiesen.

Die Handelsverkehrsziffern der erwahnten Hafen *) einschliesslich des

*) In den unten angeführten Berechnungen werden wir uns nicht der Ziffern des Warenverkehrs, sondern der Tonageziffern, der in die einzelnen Häfen einlaufenden und diese verlassenden Schiffe bedienen.

Dies wird gewisse Berechnungsunterschiede zwischen den oben und unten angefurten Daten zur Folge haben. Zur Erklärung wollen wir betonen, dass zum Beispiel im Jahre 1925 etwa 30% von Tonnen der nach Danzig einlaufenden und von dort abgehenden Schiffe unverladen waren. Mann musste also die obangeführte Ziffer betreffend den Warenvekehr Danzigs im Jahre 1925 um 30% erhöhen, um eine vergleichsfähige Ziffer zu den unten angeführten Tonagen der einlaufenden und abgehenden Schiffe, zu erhalten.

vartos skaitlines imtinai ir su Gdynes uostu,—kuris vis labiau sveria šios Europos dalies prekyboje, bet ne Leningrado, apie kurį neturime kai kurių davinių,— 1926 ir 1927 m. atrodė šiaip:

Palyginimas 3-as	*1926 m.* vidut. m.	*1927 m.* gruodžio m.
1. Dancigas	569.000 tonų	699.000 tonų
2. Ryga	—	170.000 „
3. Karaliaučius	171.700 (prekių judėjimas)	—
4. Talinas (Revelis)	—	123.000 „
5. Gdyne	34.000 „	103.000 „
6. Klaipeda	58.000 „	48.000 „

Paskutiniame palyginime kai kurie skaičiai labai įsidėmetini. Lenkų uostų grupė parodo 3½ kartų apyvartos padidinimą, turint galvoje 1925 m. (žiur. 2 ir 3 palyginimas). Vokiečių Karaliaučius parodo nedidelį prekybos padidinimą, bet kuris gerai liudija apie Rytprusių pietų-šiaurės tranzito ugdymą; pagaliau 3-ją lietuvių — latvių — estų grupę turime perskirti į 2 grupes, išskiriant iš jos Lietuvos Klaipėdos uostą, kas daroma dėlei specifinių joje pastebėtų tendencijų. Ir jeigu Rygos ir Talino uostai parodo tam tikrą apyvartos padidinimą, kuris Rygos atžvilgiu siekia $+ 50\%$, gi Talino viršija $+ 100\%$ 1925 m. Tuo atžvilgiu Klaipėdos apyvarta duoda prekybos stagnacijos vaizdą, svyruodama apie 1925 m. vidurį ir viršydama jį labai nežymiai.

Šiuo metu Klaipėda žymiai nusileidžia net neužbaigtai Gdynei.

2. Pokarinių konjunktūrų pasikeitimo priežastys.

Aukščiau išvardyto jūros prekybos ugdymo tendencija atskiruose uostuose—priguli nuo ekonominės tais uostais aptarnaujamųjų plotų padėties. Nereikia užmiršti, kad kiekvienas uostas yra tam tikros teritorijos funkcija ir gali ekonominiai vystytis tik tuomet, kai bus ankštai surištas su tąja teritorija. Čia kartojame šio straipsnio pradžioj cituotą tezę delto, kad šis—kartais blogai suprantamas Pabaltėje—klausimas vis delto sudaro raktą į aukščiau apibudintą Pabaltės uostų padėtį.

Netikėtą lenkų uostų prekybos išugdymą pagimdė tai, kad žymi eksportotų per Lenkiją prekių dalis pereina per Dancigą ir Gdynę. Nežiūrint latvių ir vokiečių uostų konkurencijos—šie uostai yra patogiausiais išėjimo į jūrą punktais lenkų eksportui. Tiktai maža lenkų eksporto dalis eina per Karaliaučių, Štettiną ir Rygą. Apie Klaipėdą, nesant santykių tarp Lietuvos ir Lenkijos, netenka kalbėti.

Antra lenkų uostų aktyvumo padidėjimo priežastimi—bendras Lenkijos ekonominės padėties pagerėjimas. Šis pagerėjimas stipriai užakcentuotas 1926 m. ir padaręs didelę pažangą bėgy 1927 m., — bendrai yra palankus tranzakcijos vystymuisi ir ypač tranzakcijos via jūros uostus. Nereikia taip pat užmiršti, kad muitų karas su vokiečiais iššaukė lenkų prekių apyvartos susilpnėjimą per sausžemio punktus — jūros punktų naudai. 1926 ir 1927 metais lenkų prekyba aiškiai krypo į naujas dažnai reikšmingas rinkas, kur eksportojamos lenkų prekės — labiausiai žalioji medžiaga ir pusfabrikatai— turėjo patogiausią ir pigiausią priėjimą jūros link. Lenkų vyriausybė parodė didelį konjunktūros nujautimą, kurdama ir išplėsdama lenkų prekybos laivyną, kas labai pastūmėjo jūrų prekybos ugdymą.

Kas liečia Rytprūsių uostus, o pirmoj eilėj Karaliaučių, tai jo padėtis, palyginus ją su prieškarine, nelabai tepasikeitė. Karaliaučius buvo ir liko vietiniu uostu, kuris aptarnauja Rytprūsius. Ta dalis rusų tranzito, kurią Karaliaučius turėjo prieš karą, dabar išnyko— jį pavadavo lenkų tranzitas. Matomai, pastarasis labiau apsimokėjo Karaliaučiui, nes 1925—1927 m. jo apyvarta nuolat didėja ir gana žymiai viršija prieškarinės skaitlines. Karaliaučius sunaudoja ir tą dalį lenkiško eksporto, kuriam kelias via Dancigas, - iš priežasties gelžkelių bei uostų tarifinių privilegijų,— neapsimoka. Be to, Karaliaučius tarpininkauja lenkų-lietuvių prekyboje.

Dabartiniu laiku Klaipėda atsidūrė labai nepatogioj padėty. Nežiūrint to, kad Klaipėda sudaro naturalų uostą visoms Nemuno ir jo prieupių srytims, kad nesant jokių ryšių su Lenkija, — jį pasidarė lokaliniu Lietuvos uostu. Klaipėda aptarnauja plotą, apgyventą 2,2 mil. žmonių, ir daug dar nustodama dėlei Karaliaučiaus, Liepojaus ir Rygos konkurencijos.

Dabartinė Lietuvos ekonominė padėtis daro įtakos į ekonominį Klaipėdos gyvenimo sumenkėjimą. Klaipėdos jūrų prekybos padėtis—yra Lietuvos ekonominės padėties barometru.

Pagaliau latvių ir estų uostai pažymi apyvartos augimą ir kylančią konjunktūrą, atsižvelgiant į minėtų kraštų ekonominę raidą bei rusų tranzitinės apyvartos prieauglį: Vienok rusų tranzitas apvyle latvių-estų ekonominės sferas. Didžiuliai rusų plotai, kurie link latvių-estų uostų gravituoja, dar

Hafens von Gdynia, der eine immer grössere Rolle im Handel dieses Teiles Europas zu spielen beginnt, aber ohne Leningrad, über welchen Hafen wir keine genauen Berechnungen haben, stellten sich in den Jahren 1926 und 1927 folgendermassen dar:

Tonnenverkehr (Einlauf plus Abgang) der Schiffe.

Monatliche Durchschnittsziffer

	Jahr 1926	*Dezember 1927*
Danzig	569.000	699.000
Riga	—	187.000
Königsberg	171.700 (Warenverkehr)	—
Tallin	—	123.000
Gdynia	34.000	103.000
Memel	58.000	48.000

Nachfolgende charakteristische Momente sind aus der letzten Zusammenstellung festzustellen. Die polnische Hafengruppe verzeichnet eine dreieinhalbfache Vergrösserung des Waren verkehrs im Vergleiche mit dem Jahre 1925. Das deutsche Königsberg weist eine verhaltnissmassig geringe Steigerung auf, die nichtsdestoweniger eine günstige Entwicklung des südnördlichen Transitverkehrs beweist. Endlich die dritte, die litauisch—lettisch—estnische Gruppe müssen wir notgedrungen in zwei Untergruppen zerschlagen, indem wir aus dieser Gruppe den litauischen Hafen Memel ausscheiden und zwar, mit Rücksicht auf ganz spezifische in diesem Hafen bemerkbare Tendenzen. Während nämlich die Hafen Riga und Tallin eine gewisse Steigerung der Umsätze aufweisen konnen und zwar, Riga um 50% und Tallin um über 100% (im Vergleiche mit dem Jahre 1925), so bieten die Umsatze Memels das Bild einer Handelsstagnation, indem sie noch immer sich auf dem Niveau des Jahres 1925 bewegen und nur geringe Abweichungen nach oben aufweisen. Memel steht gegenwartig Gdynia, welcher Hafen noch nicht ausgebaut ist, nach.

2. Die Ursachen der Konjukturaenderungen nach dem Kriege.

Die Ursachen der oben nachgewiesenen Entwicklungstendenzen im Seehandel in den betreffenden Hafen sind auf die wirtschaftliche Lage der Gebiete, die nach den einzelnen Hafen gravitieren, zurückzuführen. Man darf eben nicht vergessen, das jeder Hafen eine Funktion des gegebenen Territoriums bildet und lediglich in enger Verbindung mit dem gegebenen Territorium sich wirtschaftlich entwickeln kann. Wir wiederholen hier unsere These, die wir am Anfang dieses Artikels entwickelt haben, mit Rücksicht darauf, dass dieses Problem, das manchmal am Baltikum verkannt wird, den Schlüssel zu der oben charakterisierten Situation der baltischen Hafen bildet. Die herrliche, alle Erwartungen übersteigende Handelsentwicklung der polnischen Hafen, ist vor allem auf den Umstand zurückzuführen, das ein bedeutender Teil von Waren, die Polen exportiert, die Hafen Danzig und Gdynia passiert. Diese Hafen sind trotz der Konkurrenz deutscher und lettischer Hafen, die bequemsten Ausgangspunkte für den polnischen Export. Nur ein verhaltnissmassig geringer Teil des polnischen Exports geht über die Hafen Königsberg, Stettin, Riga. Memel kommt mit Rücksicht auf den Mangel an Handelsbeziehungen zwischen Polen und Litauen nicht in Betracht. Als zweite Ursache der Steigerung der Aktivität der polnischen Hafen, ist die allgemeine Besserung der wirtschaftlichen Lage Polens anzuführen. Diese Besserung, die sich im Wendejahre 1926 stark akzentiert hat, und im Laufe des ganzen Jahres 1927 weitere Fortschritte gemacht hat, fördert die Entwicklung von Transaktionen im allgemeinen und insbesondere Transaktionen via Seehafen. Man darf auch nicht vergessen, dass der Zollkrieg mit Deutschland eine Schwachung des polnischen Warenaustauschverkehrs auf dem Kontinent zu Gunsten des Seeverkehrs hervorgerufen hat. Der polnische Handel in der Jahren 1926 und 1927 richtete sich offensichtlich nach neuen, oft weitgelegenen Markten, zu denen die polnische Exportware, meistens Rohstoffe und Halbfabrikate, den bequemsten und billigsten Zutritt auf dem Seewege hatte. Die polnische Regierung hat ein tiefes Verstandnis der Konjunktur erwiesen, in dem sie zur Schaffung und Entwicklung der Handelsflotte beigetragen hat, was gleichzeitig die Entwicklung des Seehandels noch mehr fördert.

Insoferne sich um die ostpreussischen Hafen handelt, in erster Reihe Königsberg, so hat sich die Lage dieses Hafens im Vergleiche mit der Vorkriegsperiode im wesentlichen nicht geändert. Königsberg war namlich und ist noch immer in erster Linie ein Lokalhafen, der Ostpreussen bedient. Vor dem Kriege erhielt Königsberg auch einen Teil russischer Ladungen, nach dem Kriege hörte jedoch der russische Transitverkehr auf, an dessen Stelle der polnische Transitverkher gekommen ist. Wie zu ersehen ist, zahlt sich der polnische Transitverkehr dem Königsberger Hafen besser aus, da die Umsatze dieses Hafens in den Jaren 1925—1927 ein standiges Wachstum aufweisen und ziemlich bedeutend die Vorkriegsziffern ubersteigen. Königsberg heimst jenen Teil des polnischen Exports ein, für den sich der Weg via Danzig trotz bahntarifarischer und hafentarifarischer Privilegien nicht auszahlt. Ausserdem spielt Königsberg eine Rolle als Vermittler im polnisch-litauischen Handel.

Memel befindet sich gegenwartig in einer ausnahmsweise ungünstigen Lage. Trotzdem Memel einen naturlichen Hafen für das ganze Gebiet des Niemen und seiner Nebenflüsse bildet, so ist es infolge Mangels jeder Verbindung mit Polen zu einem lokalen litauischen Hafen geworden. Memel bedient ein Gebiet mit einer Bevölkerung von 2.2 Millionen, überdies leidet es an der Konkurrenz mit Königsberg, Libau und Riga. Die heutige wirtschaftliche Lage Litauens wirkt ihrerseits auf die Schwachung des Wirtschaftslebens in Memel ein. Die Lage des Seehandels Memels ist ein Barometer für die ökonomische Lage Litauens.

Schliesslich verzeichnen die lettischen und estnischen Hafen eine Steigerung der Umsätze, und eine aufsteigende Konjunktur sowohl mit Rücksicht auf die wirtschaftliche Entwicklung dieser Lander als auch auf das Anwachsen des russischen Transitverkehrs. Dieser letztere hat die Hoffnunden der lettisch-estnischen Wirtschaftskreise nicht erfüllt. Die riesiegen russischen Gebiete, die nach den lettisch

stovi labai žemai ekonominio išvystymo atžvilgiu, kas turi įtakos ne tik Rygos ir Talino prekybinei apyvartai, bet taip pat ir į Leningrado apyvartą atsielpia.

3. Ateities konjunkturos.

Sąryšy su I-me skyriuje patiektais palyginimais ir paduotąja II-me skyriuje padeties charakteristika, dabar aptarsime konjunkturas, kurios Baltikos prekyboj artimiausiais metais numatomos. Šis, žinoma, samprotavimas turi hipotežių vertę, kurios šioj Europos dalyj ant ligšiolines ekonomines bei politines raidos vazojasi.

Musų pirmieji samprotavimai priverte mus specialiai pabrežti ekonomišką srycių gravitacijos reikšmę jurų prekybai. Išeinant iš to, mes esam priversti aplenkti ligšiolinį uostų dalinimą į trys ar keturias grupes ir pereiti prie dvigrupio padalinimo, kuris nuo persvaros tų ar kitų srycių ekonomiško gravitavimo duotojo uosto prekyboje yra priklausomu.

Pirmą grupę, kurią pavadinsime lenkų-lietuvių grupe, sudaro sekantieji svarbiausieji uostai: Dancigas, Gdynė, Karaliaučius, Klaipeda, dalinai Liepojus.

Antra rusų-latvių estų grupe susides iš Leningrado, Revelio, Rygos dalinai Liepojaus.

Šį padalinimą pateisina geografine, ekonomine ir politine aptartų srycių padetis. Lenkijos teritorija ekonomiškai krypsta ne tiktai Gdynės ir Dancigo link, bet taip pat Karaliaučiaus, Klaipedos ir Liepojaus. Su šiais uostais Lenkija turi patogų upių susisiekimą ir mažduag patogias geležinkelio linijas.

Rusija, kaip ir prieš karą, orientuojasi ne tiek Leningrado, kiek latvių ir estų uostų pusen.

Rusų prekybos politikoj pasižymi speciale Juodosios juros uostų protegavimo tendencija. Vienok Baltijos uostai — ant kiek tas liečia varžymosi šiaures-vakarų Rusijos sričių — muša Juodosios juros uostų konkurenciją kurie iš vienos puses tarp Nevos ir Ladogos ir iš kitos puses tarp vakarines Dvinos upių tiknlo randasi. Atstumo klausimas šiuo atveju losia labai svarbią rolę Baltijos uostų naudai.

Lietuvių-lenkų grupeje dabar privilegiruota Dancigo ir Gdynes padetis,— pasirašius lenkų vokiečių prekybos sutartį ir užmezgus normalius lenkų-lietuvių santykius,—beabejo pasikeis. Kaipo šių įvykių paseka: Bugo, Nemuno, Neries ir besirandantiej išilgai Molodečno—Vilnius—Liepojus geležinkelio linijos plotai (imant domen geležinkelio šaką Šiauliai — Klaipeda) tures kellą artimesnį ir geresnį į Karaliaučių, Klaipedą, Liepojų, negu į Dancigą ir Gdynę.

Bet atkreipus demesį į tą faktą, jog Dancigo ir Gdynes uostai aptarnauja turtingiausias Lenkijos dalis ir kad vaivadijos geroje ekonominėje padety randasi,—nereikia manyti, kad Lenkijos uostų apyvartos skaitlines sumažėtų. Galiausiai jie dar labiau išvystys savo judejimą, tik tiesa, ne taip umai, kaip 1926 — 1927 m., bet vis del to pareis nuo nuolatiniai ekonominio išvystymo Silezijos ir vaivadijų: Krakuvo, Lodzes, Poznanio, Pomožes ir dalinai Liublino, Lvovo ir Volynio.

Konkurencijos pavojus gręstų lenkų uostams greičiau nuo Štettino ir Bremeno puses, bet pavojus tam butų pašalintas, iškasus kanalą, kuris jungtų Vislą su Silezija: sureguliuoti Vislą aukščiau Torunio ir pratęsti gelžkelį: Aukštoji Silezija—Gdyne. Kaip žinoma, kai kurie šios linijos ruožtai jau veikia (Kolety-Podzamče).

Šiaures-rytų Lenkijos plotai, butent: Balstogės, Polesio, Vilniaus, Naugarduko ir dalinai Liublino vaivadijos savo užsienio prekybą nukreips į Karaliaučiaus, Klaipedos ir Liepojaus uostus. Kadangi dabartiniu laiku Karaliaučius labai apribotai naudojasi lenkų tranzitu, gi Klaipeda ir Liepojus yra visiškai atskirti nuo lenkų prekybos —tai tenka skaitytis su dideliu šių uostų apyvartos padidejimu ateityje.

Reikia pažymeti, kad atidarius Nemuną sielių ir nedidelių laivų (luotų) plaukiojimui(šitoks plaukiojimas galimas net Nemuno nesureguliavus), o taip pat užbaigus Šiaulių—Klaipedos geležinkelio tiesimą (šis geležinkelis sudarys: Romnai — Vilnius — Siauliai — Liepojus ir atgal Romnai — Vilnius — Siauliai — Klaipeda —), tarp Karaliaučiaus ir Klaipedos prasides kova del pirmenybes lietuvių-lenkų rytų dalyje, užkariavimui tų šalių ukiškųjų gravitacinių srycių.

Lietuvių uosto naudai bus patogios susisiekimo priemones ir lenkų — vokiečių ir lenkų — latvių prekybos sutartyse, taip vad. „Lietuvos klauzule". Delto Karaliaučius tures įvesti žemesnį pervežimo tarifą į uosto mokesnį, kas nebus sunku padaryti, atsižvelgus į puikųjį Karaliaučiaus uosto įrengimą. Šiuo atveju Klaipedai tures neigiamos įtakos prekybinio laivyno stoka. Liepojus tik dalinai aptarnaus Vilniaus kraštą, nes didesniąją to krašto prekių apyvartos dalį sudarys tranzitiniai rusų transportai.

—estnischen Hafen gravitieren, stehen noch sehr tief in Bezug auf wirtschaftliche Entwicklung, was nicht nur einen Einfluss auf den Handelsverkehr Rigas und Tallins, sondern auch auf die Umsatze Leningrads ausübt.

3. Zukunftskonjunkturen.

Im Zusammenhange mit den im ersten Abschnitt angeführten Zusammenstellungen und der Charakteristik de Lage, die im zweiten Abschnit geschildert wurde, werden wir nun die Konjunkturen besprechen, die der Seehandel am Baltikum in den nächsten Jahren zu gewärtigen hat. Diese Erwagungen haben allerdings nur den Wert von Hypothesen, die auf der bisherigen Entwicklung der wirtschaftlichen und politischen Verhaltnisse in diesem Teile Europas basieren.

Unsere fruheren Erwa ungen haben uns zur speziellen Unterstreichung der Bedeutung der Gebiete der wirtschaftlichen Gravitation für den Seehandel geführt. Von dieser Voraussetzung ausgehend, sind wir gezwungen von der bisherigen Einteilung der Hafen in drei eventuell vier Gruppen abzuweichen und zur Zweigruppeneinteilung zu übergehen, die vom Uebergewicht dieser oder anderer Gebiete der wirtschaftlichen Gravitierung im Handel des gegebenen Hafens abhangig ist.

Die erste Gruppe, die wir polnisch-litausche nennen wollen. bilden nachstehende wichtigsten Hafen: Danzig, Gdynia, Königsberg, Memel, teilweise Libau. Die zweite russisch-estnisch-lettische Gruppe besteht aus Leningrad, Reval, Riga, teilweise Libau.

Die obige Einteilung resultiert sowohl aus der geographischen, als auch wirtschaftlichen und politischen Lage der besprochenen Gebiete. Die polnischen Gebiete gravitieren nicht nur nach Gdynia und Danzig, sondern auch nach Königsberg, Memel, Libau. Mit diesen Hafen hat Polen günstige Flussverbindungen und minder oder mehr bequeme Eisenbahnverbindungen.

Russland wieder ist wie vor dem Kriege, nicht nur auf Leningrad orientiert, sondern vielleicht noch im starkeren Masse auf die lettischen und estnischen Hafen. In der russischen Handelspolitik macht sich die Tendenz bemerkbar, die Hafen am Schwarzen Meere speziell zu protegieren. Nichtsdestoweniger werden die baltischen Hafen, die Konkurrenz der Hafen am Schwarzen Meere schlagen, insofern es sich um die nordwestlichen Gebiete Russlands handelt, die einerseits zwischen der Neva und Ladoga und andererseits dem flussnetz der westlichen Dwina, gelegen sind. Die Frage der Entfernung spielt in diesem Falle eine sehr wichtige Rolle und wird zugunsten der baltischen Hafen entschieden.

In der polnisch litauischen Gruppe wird die gegenwartige privilegierte Stellung Danzigs und Gdynias gewissen Modifikationen unterliegen, in dem Moment, wo der polnisch. — deutsche Handelsvertrag geschlossen sein wird, wie auch in dem Moment, wo normale polnisch litauische Verhaltnisse angeknüpft sein werden. In Konsequenz der oberwahnten Ereignisse werden die Gebiete am Bug, Niemen, der Wilja und langst der Eisenbahnstrecke Molodeczno — Wilno — Libau mit der ev. Bahnabzweigungs Szawle — Memel einen naheren und billigeren Weg nach Königsberg, Memel, Libau haben, als nach Danzig und Gdynia. Wenn wir aber in Erwagung ziehen, dass Danzig und Gdynia die reichsten Teile Polens bedienen, und dies Wojewodschaften, die sich im Zustand einer sehr intensiven Wirtschaftsentwicklung befinden, so kann nicht angenommen werden, dass sich die Umsatzziffern der polnischen Hafen vermindern könnten. Es ist eher deren weitere Handelsentwicklung vorauszusehen, die jedoch nicht so gewaltsam sein dürfte, als in den Jahren 1926 wie 1927. Doch nichtsdestoweniger dauerund und auf der natürlichen wirtschaflichen Entwicklung Schlesiens, der Wojewodchaften Krakau, Kielce, Lodz, Posen, Pommern, teilweise auch Lublin, Lemberg, Wohlhynien basierend. Eine Konkurrenzgefahr könnte eher den polnischen Hafen seitens Stettins und Bremens drohen, doch könnte dieser Gefahr durch den Bau eines Kanals, der Schlesien mit der Weichsel verbinden wurde, ferner durch die Regulerung der Weichsel oberhalb von Torun, sowie durch den Bau einer Eisenbahnlinie Oberschlesien—Gdynia, entgegengearbeitet werden. Bekanntlich, wurden einzelnen Abschnitte dieser Eisenbahntrasse (Kalety — Podzamcze) fertiggestellt.

Die nördlich-ös lichen Gebiete Polens also die Wojewodschaften Bialystok, Polesie, Wilno, Nowogródek, teilweise auch Lublin, werden ihren Aussenhandel nach den Hafen Königsberg Memel und Libau richten. Mit Rücksicht darauf, dass im gegenwartigen Moment, Königsberg nur im beschranktem Masse sich den polnischen Transit zunutze macht, dagegen Memel und Libau vom polnischen Handel vollkommen abgeschnitten sind, ist in Zukunft mit einer bedeutenden Steigerung der Umsatze in diesen Hafen zu rechnen. Es muss bemerkt werden, dass in dem Moment, wo der Niemen für Flösse und kleine Barken geöffnet sein sollte, (eine solche Schiffahrt ist auch auf dem nicht regulierten Niemen möglich), sowie im Moment wo die litauische Eisenbahn Szawle—Memel (diese Eisenbahn wird eine Abweichung der Strecke Romny—Wilno — Szawle — Libau in der Richtung auf Romny — Wilno — Szawle — Libau in der Richtung auf Romny — Wilno — Szawle — Memel bilden) fertiggestellt sein wird, dürfte zwischen Königsberg und Memel der Kampf um das Primat im litauisch-ostpolnischen Teile des polnisch-litauischen wirtschaftlichen Gravitationsgebietes ausgefochten werden. Zu Gusten des litauischen Hafens werden die bequemen Komunikationsmittel und der ev. Vorbehalt in den polnisch-deutschen und polnisch-lettischen Handelsvertragen der sogenennten „litauischen Klausel" sprechen. Dagegen werden die Königsberger Unternehmer sicher in der Lage sein, als Gegengewicht billigere Frachttarife und niedrigere Hafengebühren anzuwenden, was mit Rücksicht auf die verhaltnissmassigere Vervollkommnung der Hafeneinrichtungen in Königsberg, nicht schwer durchzuführen sein wird. Einen ungünstigen Einfluss auf Memel wird auch der Mangel einer litauischen Handelsflotte bilden, Libau wird zum Teile nur das Wilnaer Gabiet bedienen, da das Gros seiner Warenumsatze voraussichtlich russische Transittransporte bilden dürften.

Rusų—latvių—estų uostų grupe savo jūrų prekyboje labiausiai priguli nuo Rusijos ekonomines padeties. Latvių ir estų kraštų prekyba savo uostams gali užtikrinti tiktai tonažo minimumu. Be to, reikia skaitytis su rusų politikos būdu dviejų mažų Pabaltes valstybių atžvilgiu. Iš vienos puses — Rusijos ekonomines padeties pagerinimas tures įtakos i prekybos vystymąsi via Liepojus, Ryga, Tallinas, Leningradas; iš kitos puses reikia laukti Leningrado protegavimo Talino ir Rygos nenaudai. Pirmas šių uostų gali labiau nukenteti, atsižvelgiant į mažiau patogias, negu Ryga, susisiekimo priemones su Rusija, o ta p pat delei artimos Leningrado kaimynystes. Kai Ryga aiskiai turi tam tikrų šansų lošti tarptautinio uosto rolę, — Talinas butinai visuomet pasiliks lokaliniu uostu.

Tiek apie apibudintų plotų jūros prekybą, jei apie prekybą pilnoj to žodžio prasmej kalbeti.

Bet nereikia užmiršti, kad be prekių apyvartos, kuri atvaizduoja ekonominę potenciją aptarnaujamų tam tikru uostu plotų, — uosto miestai atlieka dar ir kitas svarbias funkcijas, kurios bendrai yra labai svarbios ekonomiškam gyvenimui ir šiuo atveju — šiaures — rytų Europos gyvenimui.

Uostų miestai, ypatingai tie, kurie randas nuo muitų laisvoj padėty (Freizollager), gali tapti prekybineifinansine ir industrijos ekspansijos dirva deka tų užsienio firmų, kurios turi tiesioginį kontaktą su rinkomis, gravituojančiomis į duotus uostus. Dancigas, Gdyne, Klaipeda, Liepojus, Riga, Talinas (mes išskiriame Karaliaučių, kaipo specialiai vokiečių ekspansijai rezervotą dirvą) gali tapti finansiniais centrais, kurie taip pat pareikš įtakos ir į juos gravituojančias srytis. Jie gali tapti industrijos miestais, kurie arba tam tikrą krašto žalią medžiagą apdirbs, arba pramoningų vakarų produktus rytų Europos rinkoms įveš, kurie esančiuose uosto mieste fabrikuose bus gatavai paruosiami reeksportuo šalies gilumon. Ypač pirmoji funkcija — turi labai didelę reikšmę Lenkijai, Rusijai Lietuvai, Latvijai ir Estijai.

Bet užsienio kapitalai tik tada užsiinteresuos šiaures — rytų Europos jurų prekyba, jei ta prekyba įgaus atatinkamai gyvo tempo.

Iš kitos puses — būtinai reikalinga politinių santykių stabilizacija.

Ligšiol šiems reikalavimams atsako tiktai uostai: Dancigas, Gdyne, dalinai Rygą ir Talinas.

Antverpenas, vasario 1928 m.

Die Gruppe der russisch-lettisch-estnischen Häfen ist in ihrem Seehandel in erster Reihe von der Wirtschaftslage Russlads abhänging. Der lettische und estnische Inandshandel kann den Häfen nur ein gewisses Minimum an Tonnage sichern. Dabei ist mit dem Charakter der russischen Politik gegenüber den zwei kleinen baltischen Republiken zu rechnen. Einerseits wird die voraussichtliche Besserung der wirtschaftlischen Lage Russlands den Handel via Libau Riga — Tallin — Leningrad beleben, andererseits aber ist eine Bevorzugung Leningrads auf Kosten Tallins und Rigas zu erwarten. Tallin kann darunter mehr leiden, mit Rücksicht auf die im Vergleiche mit Riga ungünstigere Komunikationsverbindung mit Russland, wie auch infolge der allzu nahen Nachbarschaft mit Leningrad. Während Riga gewisse Chancen hat, die Rolle eines internationalen Hafens zu spielen, wird Tallin sicherlich ein Lokalhafen verbleiben.

Soviel über den Seehandel der besprochenen Gebiete, wenn vom Handel in enger Bedeutung dieses Wortes die Rede ist. Man darf aber nicht vergessen, dass neben dem Warenaustausch, der der Ausdruck der wirtschaftlichen Potenz, der vom gegebenen Hafen bedienten Gebiete bildet, die Hafenstadt noch andere Funktionen erfüllt, die sehr wichtig für das Wirtschaftsleben überhaupt, und in diesem Falle für das Wirtschaftsleben des nordöstlichen Europa ist. Hafenstädte, und insbesondere jene, die Freizollager besitzen, werden zum Terrain der Handels—Finanz—und Industrieexpansion von Auslandsfirmen, die einen direkten Kontakt mit den Markten, die zum gegebenen Hafen gravitieren, anstreben. Danzig, Gdynia, Memel, Libau, Riga, Tallin (wir schliessen Königsberg aus, als ein speziell für die deutsche Expansion reserviertes Terrain), können zu Finanzzentren werden, die ihren Einfluss auf die zu ihnen gravitierenden Gebiete ausüben dürften. Sie können auch zu Industriestätten werden, die entweder gewisse inlandische Rohstoffe verarbeiten, oder auf die osteuropaischen Markte Produkte des Industriellen Westens einführen, die in den in der Hafenstadt gelegenen Fabriken ausgefertigt für den Reexport ins Innere des Landes bestimmt waren. Vor allem hat die erste dieser Funktionen, die finanzielle Funktion eine ungeheuer grosse Bedeutung für Polen, Russland, Litauen, Lettland und Estland. Doch können sich die auslandischen Kapitalien nur in einem solchen Falle für den Seehandel des nordöstlichen Europa interessieren, wenn dieser Handel ein entsprachend lebhaftes Tempo annehmen sollte. Andererseits ist eine Stabilisierung der politischen Verhaltnisse notwendig. Bisher entsprechen diesen Bedingungen nur die Häfen Danzig, Gdynia, teilweise Riga und Tallin.

ŽYDŲ PIRKLIŲ IR PRAMONINKŲ PAŽIUROS MIŠKO PREKYBOS REIKALU.

P. Natanas Kronikas, lentpiuvių savininkų sąjungos valdybos sekretorius Vilniuje ir vienas gerlausiųjų misko pramones bei prekybos žinovų, suteike mums tokių informacijų:

Tarp įvairių svarbių klausimų, kurie yra surišti su lietuvių-lenkų ekonominių santyklų užmezgimu, — misko plukdymas Nemunu užima svarbiausią vietą ir labai rupi žydų prekybininkams bei pramoninkams. Visų pirma, tas liečia Klaipedą, kuri prieš karą buvo miško prekybos bei pramones žydinčiu centru. Lentpiuvių tuomet buvo apie 60. Šlandien vargu bau puse iš jų dirba. 1911/13 m., miško medžiagos Klaipeda importuodavo 15 mil. markių sumai ir eksportuodavo 26 mil. sumai. Tai labai dideles skaitlines. Vienok šiandien svarbiausieji miško medžiagos centrai randasi Lenkijoj ir Sovietų Rusijoj, — kas ir sudaro Lietuvos, o ypač Klaipedos, miško prekybos stagnacijos priežastį. Atidarius Nemuną ir Nerį miško plukdymui, Lietuva gautų pakankamai žalios medžiagos. Šis klausimas ant tiek yra konkretus, kad jau prieš dviejus metus su SSSR buvo sudaryta sutartis Sovietų Baltgudijos miškų (100.000 hektarų ploto) eksploatacijos reikalu. Šie miškai galetų 20 metų laikotarpyj teikti 1.200.000 festmeterių kasmet. Eksploatacija mane užsiimti sovietų-lietuvių b-ve. Bet šiuo laiku sutarties vykdymas neįmanomas. Pašalines kliutys neleidžia jos išnaudoti, nors pelnas, beabejo, butų gana didelis.

— Naudą, kurią turetų Lietuva užmezgus ekonominius santykius su Lenkija — užklausiame?

— Paliekant nuošaliai miško pramonę bei prekybą, Lietuva, užmezgus ekonominius santykius su Lenkija, turetų daug pelno iš tranzito geležkeliais ir vandens keliais. Nereikia užmiršti, kad visi transportai, kurie dabar eina Grajevo—Karaliaučiaus keliu — butų pasukti į Klaipedą.

— Ar Vilniaus ir Klaipedos miško pramones reikalai yra skirtingi?

— Beabejo taip. Bet vis delto nemanau, kad esant gerai valiai, nepasisektų juos sureguliuoti. Vilniaus kraštas turi daug žalios medžiagos. Ją visą apdirbti vietoje — nera galemybes. Toliau, nereikia užmiršti, kad svarbiausieji eksploatacijos centrai dabartiniu metu randasi už Lietuvos ir Lenkijos teritorijų. Vadovaujantis vien tik ekonominiais motyvais, be jokių žvalgymosi į šalis, galima labai daug atsiekti.

Reikia atsiminti, kad visokia ukiško bendradarbiavimo pletote tarp atskirų valstybių ir teritorijų, — tuoj atsiliepia į ekonominio gyvenimo tempo stiprejimą, kuris gali rekompensuoti, daugeliu nepageidaujamų reiškinių užinteresuotiems faktoriams.

LENKIJOS PRODUKCIJA.

Audinių rinka.

Audimo pramones rinkų sąjungos direktorius p. Povilas Bidermanas Lodziuje suteike mums sekančių žinių apie audinių eksportą Lietuvon:

— Musų audimo pramone turi žymaus eksportinio pobudžio ypatinga linkme į rytus. Kelias į Pabaltę jau šiandien turi labai didelę reikšmę, ir, beabejo, jis nuolat dar auga. Įdomu, kad Pabaltes rinkų tarpe Lietuva užima svarbiausią vietą. Pav. 1926 m. į Latviją, Estiją ir Suomiją išvežeme prekių už $2^{1}/_{2}$ mil. auks.; tiek pat maždaug prekių išvežta į tas šalis 1927 m. Tuo tarpu jau 1926 m. eksportas Lietuvon sieke 4 078.000 auks.; gi 1927 — 28 m. 8,122.000 auksinų, t. y., beveik du kartu daugiau. Dabartiniu laiku šis eksportas vis labiau auga. Jau šiandien tas sudaro labai žymią bendro eksporto dalį. Nieko stebetina, nes musų pramones bendradarbiavimo tradicijos su Lietuva yra labai senos. Lenkų pramone geriau už kitas žino, ką megsta Lietuvos vartotojas; taip pat su Lietuvos prekybininkais jungia mus seni ryšiai. Dar ir šiandien audinių prekes užperka seni, prieškariniai, gerai mums pažįstami pirkliai. Todel visai nenuostabu, kad, nežiurint politinių nesusipratimų, musų pramone palaiko betarpius santykius su Lietuvos prekybininkais.

Apie $^{1}/_{4}$ musų eksporto — sudaro medvilnes išdirbiniai; likusi gi dalis, — veik išimtinai vilnoniai. Tam tikrą reikšmę turi ir dirbtinas šilkas. Naturalus šilkas čia reikšmes neturi. Tarp medvilninių išdirbinių didelę reikšmę turi apdarų medžiaga, žymioj daly likučiai, o taip pat baltoji ir spalvotoji medžiaga. Iš vilnonių, labiausiai išvežama Lietuvon pigesnieji išdirbiniai; todel rytų ir centrinių Lenkijos dalių pramone turi didesnę reikšmę Lietuvos rinkai, negu, pav., Bielsko pramone, kuri gamina aukštos rušies prekes, perbrangias Lietuvos rinkai.

Bendradarbiavimo sąlygos su Lietuvos rinka, kaip žinome, yra labai nenormalios. To išdava — visa eile sunkumų, kurie mažina bendradarbiavimo našumą ir pridaro daug nuostolių abiem pusem. Dažnai yra blogai įvertinamas prekybines apyvartos saugumo klausimas su Lietuva. Beveik daugiausia parduodama bargan ir tik nežymi prekių dalis padengiama pinigais. Padengimas kreditu nesutinka jokių sunkumų, ant kiek pirkejas turi rimtą firmą priklausomos. Bet nevisuomet taip atsitinka. Gi nesant betarpio susisiekimo su Lietuvos rinka, lenkų fabrikantas negali žinoti apie savo pirkejo įmones tikrą padetį. Tokiose sąlygose pinigų neišmokejimas yra labai dažniu reiškiniu. Lenkų prekybininkas gali tureti nuostolių, negali reikalauti jų atlyginimo teismo keliu ir todel esti priverstas buti labai atsargiu. Dabartiniu metu Lenkijos Bankos nediskontuoja—ir negali diskontuoti Lietuvos vekselių, kas dar labiau apsunkina Lenkų pardavejo padejimą. Man rodosi, kad tie vekseliai kartais diskontuojami tose valstybese, kurios yra pasirašiusios prekybos sutartis su Lietuva. Nudien, tai yra vietintelis budas, užtikrinantis Lietuvos pirklio išmokamumą.

Ateities perspektyvos? Jos yra kuogeriausios. Iš aukščiau paduotų skaitlinių, matosi, kad musų audinių eksportas Lietuvon sparčiai auga. Esu tikras, kad nustačius normalius prekybinius santykius, lenku pramone užpildys $^{3}/_{4}$ Lietuvos rinkos. Mes esame pigesni, gerai prisitaikę tai rinkai ir galime sekmingai varžytis su bet kokia kita pramone. Pasekmes yra abiem šalim naudingos. Lietuvos vartotojui tas reiškia kainų sumažejimą ant audimo prekių, kurios žymioj daly lig šiol, deka dirbtinai sudarytų kliučių, buvo gabenamos per kitas valstybes.

Užklaustas apie lietuviškų linų gabenimo reikalą lenkijos audimo pramonei, dir. Biderman'nas atsake:

— Linų apdirbimo pramone yra išmetyta po visą respublikos teritoriją. Stambiausiuoju emeju yra, žinoma, Žirardovas, vienok be jo linus dar vartoja kai kurie fabrikai Lodzius, Censtochovo ir Bielsko. Vienok ir čia, del normalių prekybinių santykių stokos, trukdo Lietuvos gamintojams musų fabrikų reikalavimų pažinimą, nes karo metu pasikeitė ir išsiplete. Aišku, kad prekybos sutartį pasirašius, Lietuvos linų išvežimas Lenkijon turetų daug didesnę reikšmę.

Viską suglaudus galima pasakyti, kad lenkų—lietuvių prekybiniai santykiai, ant kiek jie liečia audimo pramonę, jau šiandien yra platūs ir intensyvūs. Jų ateitis, kuri priklauso tik nuo politinio pobūdžio kliūčių pasalinimo, yra kuogeriausia.

* * *

Biala-Bielsko (Silezija) audimo pramones santykių su Lietuva — gavome tuo reikalu iš tenykščių šaltinių tokias informacijas:

— Ligi šiol Bielsko prekių eksportas Lietuvon buvo labai menkas. Tuo tarpu su Estija ir Latvija prekybiniai santykiai yra labai gyvi. Tos šalys daugiausiai gamina pašukines ir šiek tiek vidutines bei žemesnes rušies drobes. Bielsko pramone kaip tik aprupina jų rinkas aukštos rušies medžiaga, kuri sekmingai konkuruoja su anglų, vokiečių ir čekų pramone.

Cukraus rinka.

Iš gerai painformuotų šaltinių gavome sekančias žinias apie lenkiško cukraus eksportą į Lietuvą:

Eksportas lenkiško cukraus, kuris pateko Lietuvon ar tai musų pristatytas, ar kam nors tarpininkaujant, atrodo šiaip:

1925/26 m.	tonų
rafinado	274,6
smulkaus	383,4
1926/27 m.	tonų
smulkaus	955,5
1927/28 m.	tonų
smulkaus	1.273,2

Tuo tarpu kaip į kitas Pabaltes valstybes Lenkija eksportavo žymiai daugiau, butent:

Į Latviją:

1925/26 m.	smulkaus	13.065,6	tonų
1926/27 m.	smulkaus	4.401,2	"
1927/28 m.	smulkaus	4.238,2	"
"	rafinado	227,5	"

Į Estiją:

1925/26 m.	smulkaus	6,995,6	"
1926/27 m.	smulkaus	2.869,4	"
1927/28 m.	smulkaus	4.658,5	"
"	rafinado	130	"

Kaip matome iš tų dviejų palyginimų, eksportas lenkiško cukraus Lietuvon nera didelis, o galetų buti daug intensyviškesnis, nes esant Lietuvoje $2^{1}/_{2}$ mil. gyv. bendrai cukraus importuota (Lietuva cukraus neprodukuoja) 1924/1925 met. 16.000 tonų, 1925/1926 m.—22 000 t. ir 1926/1927 m.—24.000 tonų. Iš to matosi, kad Lietuva, be importuojamo cukraus iš Lenkijos, likusį reikalavimą turi padengti importuojant iš kitur, kaip antai: iš Rusijos, Vokietijos ir Čekoslavakijos.

FINANSINIS BENDRADARBIAVIMAS

P. F. Vodzianovski's Užd. Sąjungos Banko Vilniaus Skyriaus (Bank Spółek Zarobkowych) direktorius ir Pramonininkų Draugijos (Stowarzyszenie Przemysłowców) valdybos narys suteike mums tokių pastabų:

Galimybe lenkų kapitalą eksportoti Lietuvon — toks sunkus klausimas, į kurį atsakyti tiesiog neįmanoma—jei galiu taip išsireikšti—vienu sakiniu. Galimybių ir šiandien esama labai didelių, bet tik bendradarbiaujant su Lenkija, nes Lietuva su Latvija dabar sudaro lyg vieną bendrai tvarkomą jau nuo amžių sulietą organizmą. Tegu Lietuva ir Lenkija normaliai susigyvena, besirupindamos abiejų šalių gerove,— tuoj kapitalas prades plaukti Lietuvon, o tas atneš naudą Lietuvai ir pirmoj eilej jos Klaipedos uostui. Lenkų kapitalas, eksporto galimybe Lietuvon, sudarys palankias abiejų šalių ekonominio gyvenimo sąlygas. Bendradarbiaujant Lietuvai su Lenkija, pastoroji bus ta šalimi, per kurią netik kam nors tarpininkaujant, bet ir svetimieji kapitalai plauks Lietuvon. Kapitalų yra pakankamai, bet jie betarpiai, kaip ir kiekvienas kapitalas, reikalauja ramumo, saugumo, o tą gali užtikrinti tiktai normalių lietuvių-lenkų santykių išvystymas.

Kreditus galima butų padalinti dvejopai: trumpalaikiai ir ilgalaikiai kreditai.

Trumpalaikiai kreditai bus tuoj įgyvendinti, užmezgus normalius prekybinius santykius su Lietuva. Antrieji — ukio, melioracijos, pramones ir pagaliaus investicijų kreditai reikalauja teisiško abiejų šalių sugyvenimo sutvarkymo, apseinant be „draugų", arba neprašytų globejų ingevencijos. Tuomet saugumas bus kuotikriausias. Lenkijos šiaurei atsidarys Klaipeda ir Nemunas—arčiausias šiai Lenkijos daliai kelias į platųjį pasaulį. Gi Lietuvai—atsivers durys į neišsemiamus visos Lenkijos turtus.

Deja, ekonomines sutarties stoka,— o to pasekme: stoka užtikrinimo, kad padaryta sutartis bus kontrahento išpildyta, lygiai kaip ir stoka Lietuvos bankų atsakančių garantijų,—neleidžia užmegsti ekonominių ryšių su musų,— geriausiose sąlygose prekybos atžvilgiu esančiu, artimiausiu kaimynu, kuris dar prieš karą naudojosi musų cukraus fabriku, kaip pav. Dobželin'as ir Liublinas, (turinčių gerą markę)—išdirbiniais.

Šiandien, nors Lietuva daugiausia vartoja rafinadą, o kiekis tos rušies cukraus importojamo į Lietuvą—minimalinis. Tas tęsis tol, kol Lietuva neužmegs ankštesnių ekonominių santykių su Lenkija ir nebus pasirašyta abiem šalim patogi prekybos sutartis, kuri leistų Lietuvos valstybei tiesioginiai, be brangiai kainojančio kitų valstybių tarpininkavimo, kaip tai šiandien yra, — bendradarbiauti su Lenkija.

Anglies rinka

Buv. ministeris p. Nosowicz'ius didelio anglies koncerno „Progress" generalinis direktorius Katovicuose (Aukšt. Silezija) teikėsi pasidalinti su mumis savo pažiūromis del lenkų anglies eksporto Lietuvon:

— Musų eksportas Pabalten yra labai didelis. Pabaltes rinkose mes sekmingai konkuruojame su anglų anglimi. 1926 m. Švedijon eksportuota 1.800 tukst. tonų anglies; Danijon 850 tukst.; Suomijon apie 190 tukst. tonų; Latvijon virš 260 tukst. tonų ir Lietuvon apie 80 tukst. tonų. Pastaroji skaitline yra labai maža. Vienok 1927 m. ji pakilo apie 50%. Idomu, kad į pramoningąją Klaipedą eksportas nedideja užtat anglies išvežimas auga į kitas Lietuvos dalis. Beabejo, tai yra pramones stagnacijos vaisiumi. Latvijon eksportuojama 3—4 kartus daugiau. Tas rodo, kad užmezgus ekonominius santykius su Lietuva, eksportas Lietuvon padidetų. Pašalinus ligšolines kliutis, esame pasiryžę teikti Lietuvai anglį pigiau, negu musų konkurentai. Tolimesniam musų anglies kainų išvystymui vartotojo naudai kliudo susisiekimo klausimas. Dabartiniai skubus Gdynes uosto statymo darbai ir projektuojamieji 2500 klm. naujų geležinkelių, kurie visų pirma patogiai sujungs Gdynę ir Dancigą su dideliais pramones centrais, beabejo,—tures įtakos į musų anglies eksporto išvystymą šiaures kryptimi ir į tinkamą jos kainų nustatymą.

Geležies rinka.

Lenkų geležies liejyklų sąjunga, Varšuva, Mazovlecka g-ve Nr. 5, mus informuoja:

Lenkų geležies liejyklos 20—25% savo gaminių skiria eksportui, kurio svarbiausiais emejais yra Balkanų ir Dunojaus kraštai. Vienok reikia pabrežti, kad ypač pastaruoju laiku tam tikrą reikšmę turi ir Pabaltės rinkos. Charakteringas dalykas, kad į Latviją išvežama daugiau, negu į Lietuvą. Butent: 1927 m. iš valcuotų gaminių Latvijon išvežta 5.803 ton, 1,711,000 auks. vertes, tuo tarpu kaip Lietuvon tiktai 576 ton.. 135.000 auks. sumai. Ši disproporcija parodo, kad dalis Latvijon išvežtų prekių, turbut, parduodama Lietuvai, nes šių kraštų pramones išvystymo skirtumas to negaletų pateisinti. Reikia pabrežti, kad eksportas Lietuvon nuolat auga. Pereitų metų lapkričio men. išvežta 94 ton , gi gruodžio men. 140 tonų, t. y., žymiai daugiau už vidutinį visų pereitų metų eksportą, nors, eksporto atžvilgiu, šie menesiai priskaitomi prie blogesniųjų. Daugiausia išvežama taip vad. prekybines geležies (plokštus ir apvalus balkiai), skardos, begiai, o taip pat geležis vieloms.

Apart betarpiai su Lietuva atliekamų tranzakcijų, drąsiai galima sakyti, kad iš prekių eksportuojamų Vokietijon, nemaža jų dalis išvežama iš ten Lietuvon. Iš Rytprusių kartais gaunama užsakymai, kurie, žinant mums gerai Rytprusių rinką, yra visai netiketi. Nera abejones, kad tuos užsakymus tenykštieji pramonininkai daro Lietuvai veliau siulydami lenkų gaminius. Aukščiau nurodyta eksporto disproporcija Latvijon ir Lietuvon pakankamai įrodo, kad pašalines kliutys neleidžia lenkų gaminiams prasiskverbti Lietuvon tokiame kiekyje, kuris pateisintų jų kokybę ir pigumą.

Cemento rinka.

Dr. Kutten, Lenkų Portland-cemenmento Fabrikų Sąjungos (Związek Polskich Fabryk Portland-Cementu) pirmininkas, malonei suteike mums sekančių žinių:

— Nepriklausomoji Lietuva — tai lenkų cementui naturale rinka. Prieš karą bemaž vieninteliu šios teritorijos teikeju buvo „Wysoki" Akc. B-ves cemento fabrikas, kuris šiandien yra prie pat Lietuvos sienos. Dabartinių laikų santykiai ant tiek pasikeite, kad šio fabriko gaminiai turi sau ieškoti aplinkinių kelių (per Grajevą). Savaime suprantama, kad transportas tokiomis sąlygomis labai didina cemento kainas Lietuvos rinkoje. Todel visai nenuostabu, kad pastaruoju laiku pradeda įgyti svarbos kiti cemento fabrikai, gabenantieji savo gaminius per Dancigą, t. y., aplinkiniu vandens keliu.

Lenkų cementas, kokybes atžvilgiu, nei kiek neblogesnis už švedų ir vokiečių cementą; o šiuo laiko sąlygomis gali su juo net konkuruoti kainų atžvilgiu. Todel ir šiandien aprupiname cementu, turbut, apie pusę Lietuvos vartotojų. Eksporto ugdymą charakterizuoja sekančios skaitlines: 1926 m. išvežta 26 tukstančiai bačkų, 1927 m. 240 tukstančių bačkų 3.500.000 auksinų sumai. Eksporto augimas tęsiasi ir toliau.

Pastaruoju laiku, cemento prekybos sryty įvyko dideles svarbos atmainos. Visų pirmiausia lenkų rinkoje susidare sindikatas, pasivadinęs „Lenkų Cementas-Eksportas", (Polski Cement-Export) kuris reguliuoja labai rimtą ir nuolat augantį eksportą į užsienio rinkas.

Toliau, su vokiečių, švedų ir danų eksportuotojais mums pasiseke galutinai susitarti bendrų pardavimo organų sudarymo reikalu. Šie organai sickty prie bekonkurencionio užsakymų paskirstymo. Lietuvoj taip pat yra susidarę tokie organai su bendrais cemento sandeliais. Atatinkamų derybų laiku, musų atstovai, gerai žinodami Lietuvos rinką, nutare kainų Lietuvoje nekelti. Mes gerai suprantame, kad esant dabartiniu laiku labai sunkioms sąlygoms, Lietuva gales didinti cemento vartojimą tik tuo atveju, jeigu kainos nebus peraukštos. Aš ypač pabrežiu, kad kaip tik toks musų nusistatymas palaike cemento kainas Lietuvoje. Šis susitarimas, žinoma, duos mums pelno, o nustos ne vartotojas, bet tarpininkai, kurie dideles konkurencijos dėka, lig šiol turejo labai gerą uždarbį. Taigi, Lietuvos rinkon einame obalsiu: „Žemos kainos, didele apyvarta!". Beabejo, pašalinus keliančias transpor to išlaidų priežastis,—cemento kainos kris, gi vartojimas padides. Lietuvos rinka turi ankštų ryšių su musų gamyba, kuriai turi rupeti abiejų kraštų normalus ekonominių santykių suregu liavimas, nes tai musų eksporto ugdymo sąlyga Lietuvon.

Metalo rinka.

Metalo apdirbimo pramones eksporto sąjungos direktorius (Varšuva, Krokuvos Priemiesčio g-ve 5) p. Slevinskis suteike mums tokių informacijų:

Tikslus nustatymas kiekio eksportojomų Lietuvon metalo gaminių, iš priežasties tų spragų, kurias sąryšy su to turi statistika yra negalimas. Musų sąjunga turi informacijų tiktai apie *betarpiai* išvežamus Lietuvon gaminius ir tai tik tokius, už kuriuos valdžia grąžina muito mokesnį, atsižvelgiant į jų eksporto reikšmę.

Išvežimas musų gaminių Lietuvon atsieke tam tikrą reikšmę tik kai kuriose grupese—santyky su bendru eksportuotų priekių kiekiu. Iš 9.780 ton geležies lydinių, 1927 m. Lietuvon išvežta 445 ton. sumoje 290,000 auks. Ūkio mašinų išviso išvežta 1841 ton., iš kurių Lietuvai teatsejo tik 11 tonų, vertes 10,000 auks. Cinkuotos skardos viso išvežta 4,404 ton., o Lietuvon—10 tonų, maždaug 9.000 auks. sumai. Ši preke tik nesenai pakliuvo Lietuvos rinkon ir reikia tiketis greitai pasireikš didesnemis skaitlinemis, nes panaši Latvių rinka tuo pat laiku užpirko 1.507 ton Iš bendro Lenkijos eksportuoto 46 tonų cinkuotų kibirų skaičiaus — Lietuva užpirko 10 tonų, 13,000 auks. vertes. Naujausiai eksporto dalykai—tai medžio apdirbimo prietaisai, už kuriuos tik nesenai, remiantis 1927 m. spalio 26 d. paredymu, įvestas muito mokesnio grąžinimas. Latvijon jų išvežta apie 5 tonus. Apie Lietuvos užsakymus kol kas nera žinių. Dar vienas dalykas, kurio eksportas, ypač pastaruoju laiku, pradeda krypti Pabalten—tai grąžtuvai, kuriems gauta dideli užsakymai. Taip pat išvežami tekintuvai, kurių didele verte duoda jiems galimybes konkuruoti kiekvienoje rinkoje, neišskiriant, pav., čekų, kurie turi nuosavius, labai aukštos rušies, gaminius.

Iš eksportuojančių Lietuvon įmonių reikia išvardinti Herzfeld ir Victorius B-ve Grudziondze, o taip pat Radomo srities, t.y., Suchedniovo, Slovianino ir kit. fabrikus. Prieš karą Lietuvos rinką aprupindavo savo gaminiais daugiausiai Vilniaus ir Balstoges fabrikai, neišskiriant net mažųjų dirbtuvių. Aišku, kad normalių prekybinių santykių užmezgimas vel įvestų Lietuvos rinkon tų fabrikų gaminius.

Keleta žodžių apie ekonominę spaudą.

Dabartinių laikų spaudų, kaipo ekonominių sluoksnių informatorius, lošia vis svarbesnį vaidmenį. Lenkijoje, ypač pastaruoju laiku, ji labai išsivyste. Trukstant vietos, mes nurodysime tiktai svarbiausius leidinius, kurie informuoja ekonominius sluoksnius rupimais jiems klausimais.

Pradesime oficialiniais leidiniais. Butent—statistikos leidiniais. Jų esama daug, bet svarbiausias tai: „Užsienio Prekyba" (Handel Zagraniczny) išeina kas menuo. Jis paduoda tikslią eksporto ir importo statistiką—skirstant prekes grupemis, kraštais, kiekybe ir kokybe. Toliau dvisavaitinis „Wiadomości Statystyczne" (Statistikos Žinios), teikia žinių iš įvairių ekonominio gyvenimo sričių ir šiaip gyventojų statistikos. Registruojama tik svarbesnieji reiškiniai, nes čia rupi tikslumas ir greitumas. Platesnių žinių duoda „Kwartalnik statystyczny" (Bertaininis statistikos leidinys). Visus juos leidžia Vyriausioji Statistikos Įstaiga (Główny Urząd Statystyczny) Varšuvoje, Aleja Jerozolimska 32.

Prekybos ir Pramones Ministerija (Warszawa, Elektoralna 2) leidžia kas savaitę „Przemysł i Handel" (Pramone ir Prekyba), kuriame daugiausiai telpa straipsniai iš prekybos ir pramones kronikos. Čia randame daugel oficialių informacijų, butent: įstatų ir paredymų santraukas, žinias, apie muitų ir geležinkelio tarifų pakeitimą, ir t. t. Toji pati ministerija leidžia informacinį organą anglų kalba „The Polish Economist" (Lenkų Ekonomistas), kuris teikia užsienio ekonominiams sluoksniams reikalingų informacijų. Tarp privačių leidinių svarbiausieji yra: „Przegląd Gospodarczy" (Ekonomine Apžvalga), Centr. Prek. Pramones, Finansų ir Kalnų pramones Sąjungos organas (Warszawa, Chmielna 2) ir „Tygodnik Handlowy" (Prekybinis Savaitraštis), Lenkų Pirklių Sąjungos organas (Warszawa, Szkolna 10).

Pagaliau labai plačiai veikla leidinių atžvilgiu *Rytų Agentura* (Warszawa, Nowy Świat 16). Tai vienintele ekonomine agentura Lenkijoje. Savo skyrius turi visuose didesniuose miestuose ir palaiko nuolatinius ryšius su ekonominiais sluoksniais sostineje bei provincijoje. Čia koncentruojasi visos žinios apie ekonominį gyvenimą, o pirmiausiai tos, kurios užinteresuotiems sluoksniams reikia kuo greičiausia patiekti, tinkamai apdirbti, kas reikalauja speciales informacines technikos. Pav. vidaus ir užsienio pinigin ių biržų žinios, javų biržos, audinių ir metalo rinkos ir t. t., visa tai pranešama telefonu. Įvykus kuriai nors atmainai, tuoj apie tai pranešama. Telefonų tinklu ir gausiu leidinių dėka, Rytų Agentura labai greit painformuoja ekonominius sluoksnius rupimais jiems reikalais.

Jos leidiniai, tai pirmiausia „Codzienne Wiadomości Ekonomiczne" (Kasdienines Ekonominės Žinios), kurios duoda iš viso pasaulio biržų ir rinkų žinias — ir „Gazeta Handlowa" (Prekybinis Laikraštis), kasdieninis prekybos gyvenimo informatorius. Čia paduodama žinios apie prekybos judejimą savo krašte ir užsienyje, apie importą ir eksportą, muito ir geležinkelio tarifą, naujus paredymus, užinteresuotų krašto ir užsienio sluoksnių nuomones ir t. t. Dviem kalbomis leidžiamas „Polish Exporter and Importer"—veltui platinamas užsienyje. Leidžiamas taip pat „Przegląd Komunikacyjny" (Susisiekimo Apžvalga). Pagaliaus, visos parodos savo krašte ir užsienyje, visi didesnes reikšmes įvykiai ekonominiame gyvenime—tuoj randa atbalsį nesuskaitomuose specialiuose Rytų Agenturos leidiniuose.

DIDELES MUGES.

Visa eile metų, kaip jau Lenkija organizuoja savo tarptautines muges: buten, pavasarį Poznaniuje ir rudenį Lwowe.

Poznaniaus muges pereitais metais buvo rodykle, kad Lenkijos ekonominis gyvenimas įėjo į vežes patenkinamos raidos. Ant kiek aukstesniųjų metų ekonominio gyvenimo sunkumai blogai atsiliepdavo į muges, tai—1927 m. jos turejo imponuojantį charakterį. Keliolika didelių patalpų buvo perpildytos eksponatais. Tarp išstatytų eksponatų apie 20 procentų sudare—užsienio eksponatai. Jie buvo: iš Prancuzijos, Austrijos, Šveicarijos, Belgijos, Kongo, Graikijos, Turkijos, Brazilijos ir t.t. Taip pat buvo padaryta reikšminga apyvarta, ypatingai audinių medžiaga, fajansu ir chemikalais. Parodą aplanke apie 100 tukstančių asmenų.

Įdomiu pažymiu organizacijos Poznaniaus mugių yra pastovus biuras, kuris pastoruoju laiku darosi pirmaeiliu prekybinių informacijų centru. Tai yra Poznaniaus muges miesto valdyba.

Fragmentai iš Poznaniaus mugių su garsiu bokštu Górnośląską.

Rytų muges yra organizuojamos kasmet spalių menesy. Jos turi labai dideles reikšmes išsivystymui ekonomiškų santykių su už balkaniniais kraštais. Svarbiausiu mugių dalyviu paprastai yra Rumunija, bet, be jos, dalyvauja ir kitos šalys: kaip Dunojaus, Balkanų, o taip pat ir vakarų Europos šalys.

Jauniausios yra Vilniaus muges. Mintis apie jų organizavimą buvo mesta jau 1926 metais. 1927 m. įsteigtas organizacinis komitetas, kuris jau pradejo paruošiamuosius įžanginius organizacinius darbus, duodamas sau atskaitomybę,—kad pirmos muges bus naujiena, meginimų, po kurių prisieis dar labai daug darbo įdeti, kad pasiekus tokio laipsnio, kaip Poznaniuj ir Lwowe.

Nutarta, kad šiaurines muges, kartu su Žemes Ukio ir pramones parodomis, įvyks Vilniuje nuo 18.VIII—9.IX—1928 m. Mugese dalyvaus visa Lenkijos respublika ir ypatingai Vilniaus ir Naugarduko kraštai. Jau šiandien yra didelis susidomiejime tomis mugemis. Didelių sunkumų sudaro stoka atsakančių patalpų, kurias reikės ištisai naujas statyti. Parodos vieta bus prie Vilijos, netoli nuo Bernardinų parko. Komiteto adresas: Vilnius, Dominikonų (Dominikańska) 9. 2 Magistratas. Varšuvos biuras randasi: ul. Jasna 24 Nr.

VISUOTINA KRAŠTO PARODA 1929 m.

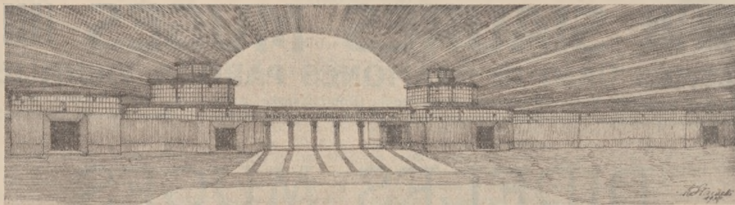
1929 m. pavasary, paminejimui Lenkijos 10 m. nepriklausomybes, Poznaniuje bus atidaryta visuotina krašto paroda. Projekta tam dave Poznaniaus ekonominių sferų atstovas. Vyriausybe specialiu pagyrimu nutare remti tą sumanymą, padedama jam savo autoritetu. Paruošiamieji darbai, tos parodos suorganizavimui, buvo pradeti pradžioj 1927. m. ir tęsis apie $2^1/_2$ metų. Tą milžinišką darbą pradejo dirbti direkcija artimame kontakte su vietiniais visuose didesniuose miestuos parodos komitetais, didelėmis pramones, prekybos, kalnų pramones, finansų ir ukio sąjungomis, savivaldybių institucijomis ir pagaliau su vyriausybe, kuri pakviete specialius komitetus visose ministerijose, užinteresuotas ta paroda.

Parodos tikslas — atvaizdavimas kurybinių Lenkijos pastangų, begy dešimt su viršum metų nuo jos gyvavimo. Didžiausiu parodos skyriumi—bus tautos ukio skyrius, t.y., skyrius produkcijos ir prekybos padalimtas į 26 speciales grupes; vienok, be to, bus ir kiti skyriai, kaip tai: skyrius kulturos ir meno, skyrius fizinio auklejimo, socialines globos ir pagaliau emigracijos skyrius. Paskutiniame skyriuj bus išstatyti kulturiniai ir ekonominiai darbai lenkų, gyvenančių užsieny. Parodos dalyvių skaičius yra milžiniškas. Nežiurint į tai, kad vietos atžvilgiu pavilionų statymui buvo laikytasi labai susispaudus, tačiau nauji užsirašymai kovo menesy turejo buti pertrauti. Nauji eksponatoriai gali buti patenkinti išimtinai tik nekuriuose atsitikimuose.

Svarbusis įėjimas į savivaldybių pavilioną.

Paroda užima apie 90 ha. plotą. Tą plotą apims keli šimtai didelių patalpų, pavilionų, kioskų, jų tarpe ir Poznaniaus mugių trobesiai, universiteto sales ir visa eile naujai pastatytų specialių patalpų. Apie parodos didumą liudija tas faktas, kad nors sustatytas ekonomiškiausiu budu, tačiau tam reikalui biudžetas—tai tik paciam parodos prirengimui, siekia 15,000,000 auk., t y., 18,000,000 litų. Valdžia pažadejo visą eilę palengvinimų geležkeliais, pasais (svetintaučiams, emigrantams ir t t.).

Audinių pramones paviliono projektas.

Apimantieji parodą plotai bus amerikiečių pavyzdžiu elektrifikuoti, aprupinti kuogerlausia komunikacija, muzikos salėmis, restoranais ir t. t. Tikslu palengvinti smulkesniąją prekyba bus suorganizuoti specialiniai turgai, prieinami platesnei publikai.

Artimiausias statybos sezonas—bus išnaudotas naujų patalpų statymui, po ko direkcija prades parodos propogandą platesniame maštabe. Tikimasi, kad parodon atsilankys žmones netik iš visos Lenkijos, bet ir svečiai iš užsienių, kaip iš kitataučių, taip lygiai ir iš lenkų emigrantų tarpo.

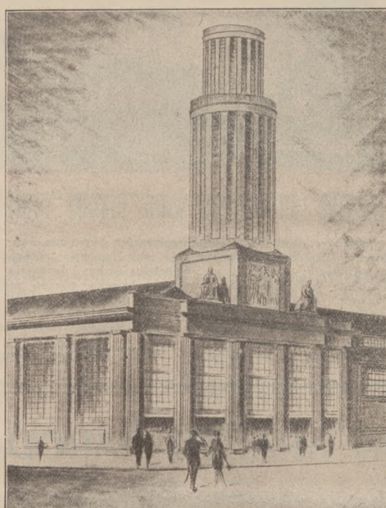
Vakarų Europos spauda jau šiandien atkreipia bent kiek demesio į paroda, žadėdama ją atlankyti.

Šiandien esame dar tik įpusėję parodos priruošime ir todel peranksti kalbeti apie jos galutiną išvaizdą; vienok yra faktų, kad į jos suorganizavimą ir paruošimą yra įdeta daug darbo ir energijos, kas, beabejo, turės duoti ir džiuginančius rezultatus.

* * *

1929 m. paroda žada atvaizduoti 10 m. Lenkijos pastangas. Buvo tai laikotarpis sunkaus ir vargingo darbo. Karo sunaikinimai, suaugimas kadaise padalintų trijų dalių, ilgai užsitęsęs infliancijos laikotartis, o pagaliau valstybės iždo kuracija pavidale finansų reformos--sunaikino Lenkų tautos ukį, kuris tik pradžioj 1926 m. pradejo žengti pirmyn. Laikotarpis pagrindinio pagerėjimo prasidejo tik 1926 m. gegužes mensy — su Maršalo Pilsudskio valdžios sudarymu. Nuo to laiko ekonominių santykių gerimas yra pastovus ir skubus. Parodysime jį skaitlinemis.

Visų pirma biudžetas. 1925 m. subalansuotas su 225 milionais auksinų deficito; gi 1926-27 m. su 155 milionais auksinų pertekliaus, prie ko ir bendras pagerėjimas paklio, be to, mokesniai tame laikotarpy buvo ir gi šiek tiek lengvesni, negu pirmiau. Lenkų banko svetimų valiutų atsargos pradejo augti nuo 1926 m. balandžio menesio. Tuomet jos sudare labai nežymią sumą, kas fatališkai turejo įtakos į pinigų pastovumą. 1926 m. gruodžio menesy atsargos valiutos sieke jau 284 milionų auksinių, 1927 m. birželio men. 377 mil., ir 1927 m. gruodžio men.—895 mil. Iš tos priežasties Lenkijos Bankas, kaipo centraline kredito institucija, galejo pakelti vekselių diskontą nuo 321 miliono 1926 m. gruodžio men. iki 388 milionų 1927 m. birželio men. ir 456 mil. 1927 m. gruodžio menesy. Atsakančiai augo ir privatinis kreditas, stiprindamas ekonominio gyvenimo tempą. 1926 m. sausio menesy kredito institucijų indeliai sieke 637 milionus auksinių, gruodžio menesy jau 1151 mil. gi 1927 m. m. gruodžio menesy peršoko 1700 milionų. Krašto indelių augimas taip pat patrauke ir reikšmingus užsienių indelius.

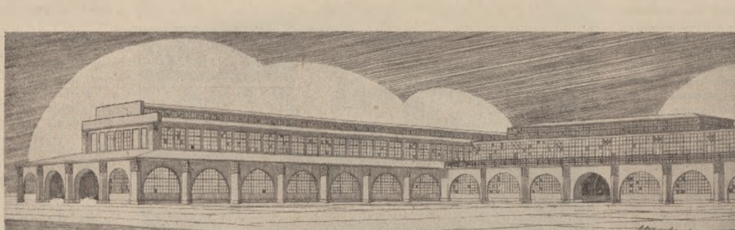

Fragmentas iš audinių pramones poviliono.

Nemažiau charakteringos yra skaitlines liečiančios produkciją. Akmeninių anglių produkcija pasieke prieškarinio laipsnio, nes 1913 m. gaminta vidutiniškai per menesį 339 tukst. tonų, o 1926 m.—298 tukst. tonų; 1927 m. gruodžio menesy priaugo iki 345 tukst. tonų. 1913 m. geležies rudos vidutiniškai gauta 39 tukst. tonų, o 1926 m.—26 tukst. ton. ir 1927 m. gruodžio men. 57 tukst. tonų; geležies žaliavos prieš karą — 88 tukst. tonų, o 1926 m. — 27 tukst. tonų ir 1927 m. gruodžio menesy — 58 tukst. tonų. Valenatų išdirbinių prieš karą 102 tukst. tonų, 1927 m. 47 tukst. tonų, ir 1927 m. gruodžio menesy— 79 tukst. tonų; akmenines druskos prieš karą—16 tukst. tonų, o 1926 m. - 28 tukst. tonų (vidutiniškai per menesį) ir 1927 m. gruodžio men. — 36 tukst. tonų; smulkiosios druskos prieš karą—0,195 tukst. tonų, o 1926 m.— 17 tukst. tonų ir 1927 m. gruodžio menesy—28 tukst. tonų. Panašiai atrodo skaitlines ir kitų pramones šakų. Prieškarines ganybos laipsnis daugelį šakų yra jau peršokęs, o kai kuriuose atvejuose jis yra jau net taip tolimas nuo prieškarinio.

Kartu su tuo žymus ir bedarbes mažejimas. 1926 m. sausio men. bedarbe apeme 311 tukst. darbininkų; metais veliau 190 tukst. darb.; gi šiais metais tik 165 tukstančių darbininkų.

Idomiu rodykliu gerbuvio augimo

Sunkiosios pramones paviliono projektas.

miestuose yra išsivystymas statybos. 1925 m. paskutiniame ketvirty, miestuose, skaitančiuose virš 50 tukst. gyventojų, užbaigti statyti 176 trobesiai, apimantieji 809 butus; 1926 m. paskutiniame ketvirty—jau 239 trobesiai su 1360 butų, o 1927 m. paskutiniame ketvirty—281 trobesiai, su 2220 butų.

Apie žemes ukio išsivystymą liudija augimas produkcijos dirbtinų įvežamųjų gaminių, kurie 1924 m. sieke 75 tukst. tonų, 1925 m. — 129 tukst. tonų, gi 1926 m. — 153 tukst. tonų ir t.t. *Dirbtinų įvežanųjų* gaminių atsarga visiškai išsemta per vidaus rinką, parduotų pastoviai iš anksto, vidutiniškai vienų metų laikotarpy.

Neturime čia galimybe patiekti visų įdomių davinių apie Lenkijos ekonominio gyvenimo raidą. Paliesime tik svarbiausias ir charakteringiausias skaitlines. Išplaukiantieji iš jų rezultatai aiškiai rodo, kad šiandienine Lenkija randasi intensyvios kurybos stovy. Palyginimas su santykiais kituose valstybese, rodo, kad ekonomine Lenkijos raida yra daug spartesne, negu kurios nors kitos Europos valstybės. Šiandienine Lenkija veržiasi prie taikaus ekonominio gyvenimo atstatymo, kas kart pasiekdama vis aukštesnį gerbuvio laipsnį savo gyventojams ir kas kart didesnes svetimųjų užuojautos jos pastangose. Tuo būdu darydamosi vis svarbesniu ekonominio gyvenimo atstatymo faktorium pokarinej Europoj.

Pramonininkų sąjunga Vilniuje.

Dėka išsiskyrimo atsk ros institucijos Vilniaus miesto pramonininkų sekcijos, krikščionių pirklių ir pramonininkų susivienyjimas,—1927 m. gegužes menesy įsisteige t. v. Pramonininkų sąjunga Vilniuje. Sąjunga stato sau uždaviniu suorganizavimą ir pagerinimą Vilniaus pramonės darbo sąlygų. Susivienyjimo veikimo srytimi yra Vilniaus ir Naugarduko vaivadijos. Sąjungos buveine—Vilniaus miestas. Sąjungos valdyba ir biuras randasi Uždarbiautojų Sąjungos b-vės Banko, Vilniaus skyriaus bute, Mickevičiaus g. 1.

Geresniam savo uždavinių vykinimui, kurie reiškiasi sąjungos narių pastangose, kad apdraudus darbo sąlygas ir pramones reikalus, informuojant valdžią ir įstaigas, darančias įtakos į pramonę, o taip pat atstovauti klausimų reikalus teismo, visuomenės ir ukio įstaigose; tuo pat metu informuojant savo narius apie pramones technikos atsiekimus, apie prekybos konjunkturas viduj ir užsieny, o iš kitos puses apie visuomeninius santykius ir darbo įstatymdavystę,—sąjunga, turinti 50 asmenų, dalinasi į tris sekcijas:

1) Medžio — pirmininkas inž. *Vojevudzkis Vitoldas.*

2) Statybos — pirmininkas inž. *Grodzkis Przemyslavas.*

3) Linų — pirmininkas prof. *Bratkovskis Vladas.*

Sąstatan susivienyjimo vadovybių, išrinktų per visuotiną susirinkimą įvykusį 1927 m. gegužes mėn. 16 d., įeina:

Valdybon pp. *Bahdonavičius Miečyslavas* — pirmininkas,
Vodzivskis Feliksas — v. pirmininkas,
Sobeckis Jonas — Sekretorius
Inž. Borek-Boreckis Julijonas iždininkas,
Inž. Vaitkevičius Aleksandras — sekcijos vedejas.

Valdybos kandidatai pp.:
Vagneris Karolis,
Vinčas Bronislavas.

Revizijos komisijon: *Kurecas Grngorius*
Anusevičius Petras,
Masimavičius Vitoldas.

Sąjungos biuro vedejas:
p. Zaborovskis Zenonas.

IŠ VILNIAUS ĮEKONOMINIŲ VEIKĖJŲ TARPO.

Miecislavas Bahdonavicius
Vilniaus pramonininku sąjungos pirmininkas.

Feliksas Vodzinovskis
Vilniaus pramoninku sąjungos vicepirmininkas.

Vilniaus krikščlonių pirklių ir pramonininkų susivienyjimas.

Susivienyjimas egzistuoja nuo 1630 metų. Įkurtas liko pirklių biuro, ir per visą savo buvimo laiką kovojo visose visuomenes ir ekonominio gyvenimo srytyse prieš okupantų valdžią, kad išlaikius grynai vietinį krašto ir krikščionišką] pobudį — toje kovoje laimingai išsilaike.

Geriausiu įrodymu bus tai, kad ir šiandie visose institucijose ir organizacijose, kur tą numato tam tikri statutai, Vilniaus pirkliai visados reprezentuojami.

Susivienyjimas skaito 200 narių. Be trijų Miesto Tarybos atstovų, kurių vienas yra finansų kom sijos pirmininku, Susivienyjimo nariai yra dar ir Geležkelių Taryboj, Vaivadijos Vandenų Taryboj, Bedarbių Apygardos Valdyboj, Šiaures-Rytų Mugių Komitete ir t t. Visos garbes komisijos turi savo atstovus apyvartos ir pajamų mokesnių skirstyme, kurie, gindami Vilniaus pirklių reikalus, neužmiršta ir pačios valstybes.

Vilnius turi savo atstovus Vyriausioj Lenkų Pirklių Taryboj Varšuvoje, organizacijoje, kuri apima visą Lenkiją. Susivienyjimo atstovas gina ir tenai Vilniaus pirklių reikalus.

Susivienyjimas išlaiko Vidurinę Prekybos Mokyklą, 3 metų kurso, kuri išleido kelias laidas fachinių buhalterių ir biuralistų. Susivienyjimas organizuotas yra į speciales sekcijas: vyno-degtines, valgomųjų, kolonalių dalykų, galanterijos, geležies, popiero ir pienių dalykų.

Susivienyjimas intensiviai darbuojasi visuomenes ir kulturos dirvoje.

Valdybon įeina:

Pirm. Rucińskі's, vicep. Žukauskas Ant., sekretorius Rachavičius, iždininkas Golenbiovski's, valdybos nariai: Rutkauskas Kazys, Vodzinowski's F., Kovalski's E., Vinča Juozas, Krassovski's T.

Susivienyjimo direktorius Jutkevičius E. ir sekr. Konstantinavičius J.

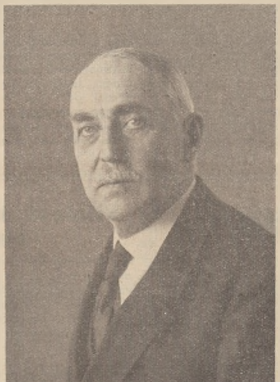
VILNIAUS PRIVATINIS PREKYBOS BANKAS

(Wileński Prywatny Bank Handlowy)

Vilniaus Prekybos Privatinis Bankas yra steigtas 1873 metais, kurio valdybos buveine buvo Vilniuje. Iniciatorių pagrindine ideja buvo ta, kad Lietuvos sryčių piliečiams butų duota galimybe savistoviai ukininkauti, kad nebutų priklausomi nuo anų laikų rusų ukio politikos, kadangi, kaip žinome, stengesi visokiais budais kraštą rusifikuoti. Rusifikuoti stengesi ir varydami tam tikrą ekonominę politiką.

Tą savo uždavinį pilde su pasiryžimų visą laiką ir iki pat 1914 metų taip savo entralinį Vilniaus skyrių, kaip ir kitais provincijos skyriais, k. va: Kauno, Ukmerges, Minsko, Zacycos ir kitais.

Kilo didysis karas. Bankas buvo du sykiu evakuotas; be to, dar užėjus bolševikams, o taliau teko dirbti krintant vis karts nuo karto valiutai,—štai kokiais etapais prisejo bankui eiti ir vis kas kart sunkiau, kas kart vargingiau. Tas viskas priverte akcijonierius, kurie tada turejo beveik pusę parduoti 1926 metais Vilniaus Žemes Bankui ilgamečio kredito institucijai; kuris per pusę amžiaus savo darbuotei buvo įleidęs giliai šaknis Vilniaus krašte, kuris apyvartoj turejo daug kapitalo. Nuo to laiko prasideda nauja era Vilniaus Privačiam Prekybos Bankui. Įleidusi giliai šaknis Vilniaus krašte besidarbuodama kelias dešimtis metų — nstitucija vel atgijo.

STANISLOVAS KOGNOVICKIS
Vilniaus Privatinio Prekybos Banko Tarybos pirmininkas.

Naujo kapitalo įplaukos padidino pačią banko apyvartą. Tą parodo galutinai beveik pats balansas, o ypatingai indelis, kuris iš 1,128 676,24 sumos rugsejo 1 d. 1926 metais užaugo iki 4546461,13, vasario 9 d. 1928 met. Pats balansas užaugo nuo rugsejo 1 d. 1926 metų iki vasario 9 d. 1928 m. beveik trigubai — t. y., iš 4,261,490,82 sumos į 11,495,903,73 sumą.

Valdžios santykiai kas link banko irgi persimaine sąryšy su priemimu portfelio kitosna rankosna. Direkcijos Tarybos delegatu išrinktas Stanislovas Kognovickis, ilgametis Banko Valdybos prieškarinių laikų narys Banko Tarybos pirmininku ir gi St. Kognovickis. Vicepirmininku Stanislovas Bohdanavičius o Tarybos nariais yra šie: p. hr. Broel-Plater, Kunigaikštis Ludvikas Četvertinskas, Ipolitas Giečevičius, Maciejus Jamonttas, Kazys Svetečkis ir Karolis Vagneris.

Banko valdybą sudaro: direktorius St. Riedel ir vicedirektoriais—Vlad. Schmidtas ir Maks. Kolskis.

Tuo tarpu bankas išimtinai duoda trumpam laikui paskolas Vilniaus mieste, Suvalkuose ir Lydoj. Bankas mano veikti panašiai, kaip seniau, o ypač tuo tarpu, kada tikimasi užmegsti artimiausius ekonominius santykius su Lietuva.

VILNIAUS ŽEMES BANKAS

(Wileński Bank Ziemski)

Vilniaus Zemes Bankas, kuris buvo įsteigtas 1872 m., kaipo ilgamečio kredito institucija, išdavinejimui paskolų ant nejudomo turto tuometinese Vilniaus, Kauno, Gardino, Minsko, Vitebsko, Mogilevo ir Pskovo guberniįose,—normaliai pletojosi iki didžiojo karo pradžios. 1915 m. sausio 1 d. išduotos ilgalaikes paskolos (pagrindine skola), kurios sieke 151.509.686 rublius ir 33 kapeikas, o trumpalaikes—2.355.561 rublius ir 54 kapeikas.

Laike bankų nacionalizacijos Rusijoj, Vilniaus Žemes Bankas nebuvo nacionalizuotas, nes buvo patiekti prirodymai, kad didesne akcijų dalis, atstovavusių paskutiniame visuotiname susirinkime, nepriklause rusų pilietybei.

Grįžus atgal į Vilnių, pavasarį 1920 m. Bankas vel atnaujino savo veikimą. Da jis tegalejo išieškoti skolas tiktai nuo tų užstatų, kurie buvo ribose lenkų valstybes. Tų užstatų pasirode tiktai 51.348.737 rubliai, 85 kapeikos, o pagrindines skolos ir nemoketų nuošimčių—19.633.436 rubliai ir 37 kapeikos.

Ligi išleidimo įstatymo apie valorizaciją prieškarinių skolų, Bankas rankiojo jam priklausomas sumas įsavo *užstatų* lakštais ir kuponais tik nuo asmenų, mokančių laisva valia. Negalėjo apmoketi kuponų ir tuo labiau dividentų. Po išleidimui įstatymo iš 14 gegužes 1924 m., Banko valdyba išdirbo ant pagrindo nustatytų tame įstatyme principų konversijos planą, kuris gavo finansų ministerijos aprobatą

Vilniaus Žemes Banko rumai Vilniuje.

Remiantis tuo planu, prieškarines skolos, t. y., užstatai, esą lenkų valstybes ribose, buvo įvertinti vidutiniškai ant 21%, ir tame pačiame santyky (55 zl. už 100 rub.) buvo *įkainuotai* paremti tais užstatais paskolų lakštai (su kuponais). Bankas išleido ir tam atsakančių paskolų lakštus auksiniuose (zlotuose), sumoj 41.585 484 zl. 0,4 gr. Likusieji paskolų lakštai buvo paversti padengimui konversijos išlaidų ir atlyginimui kai kurios kategorijos kreditorių.

Administracines ir kitos išlaidos, sutvarkytos tame pat santyky, buvo imamos grynais pinigais.

Nuo 1925 m. 30 d. birželio pradejo įmokesnių rinkimą ratomis, o nuo 1927 m. sausio 2 d. apmoka kuponus. Už 1926 m. išmokejo dividendą santyky 8% nuo pagrindinio kapitalo.

Nuo pradžios atnaujinimo savo veikimo bankas išleido užstatų lakštus doreliuose, t.y., 10%, sumoje 42.550 dol., o 8% iki 1 sausio 1928 m. sumoj—473.050 dor., nuo 1 sausio iki 1 kovo 1928 m. sumoj—244 500 dol.

Pagrindinis Banko kapitalas siekia 5.040.000 auks., *atsarginis* 2.520.000 auk, o *rezervinis* 621.392 auk. 67 gr.

Į SKAITYTOJUS.

Išleidžiant pirmąjį sąsiuvinį „Ekonominių Pabaltes Žinių“, kur stengiames be jokių pašaliniu tendencijų objektingai sugrupuoti paties gyvenimo mums patiekiamas tiesas ir ekonomines pastangas—reiškiame vilties, kad tas musų darbas bus tinkamai skaitytojų sutiktas ir įvertintas.

Pareikštas susiįdomavimas tuo klausimu, kurį čia pagal musų pastangas stengiames visapusiškai nušviesti, bus akstinu tolimesniam musų darbui, siekiančiam prie savytarpio tų kraštų pasitikėjimo ekonominiu atžvilgiu, kurių interesai yra surišti su Pabalte.

Jeigu musų leidinio pirmame numery yra kas nors tokio neaiškaus, ar neobjektingai nušviesta, — prašome skaitytojų kreiptis į mus paklausimais, nurodant jų neigiamąsias puses, už ką busime dėkingi ir ateity stengsimės išvengti.

Musų noras—tarnauti ekonominio pabaltes kraštų susiartinimo idejai, ir tai idejai pašvenčiame pradedant tuo musų leidmius.

Liečiančią „Ekonom. Pabaltes Žinias“ korespondenciją — prašome siųsti Redakcijos adresu: Vilnius, ul. Lwowska 35—redaktoriaus vardu. Keliamus korespondenćijos dalykus, redakcija stengsis rupestingai atlikti.

Redakcijos ir Administracijos adresas: **Vilnius, ul. Lwowska 35.**

Redaktorius: Pranas Andrys. Atspauzdinta spaustuvej „ZORZA“. Vilnius, Vilniaus g-ve 15. Leidejas: Fortunatas Petrošius.

DRUK. „ZORZA“ WILNO, WILEŃSKA 15.